

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

LJUBLJANA,
21 SEPTEMBAR 1934Izlazi svakog petka — Godišnja pretplata 50 Din — Uredništvo i uprava nalazi se
u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 — Račun
poštanske štedionice broj 12.943 — Oglasi po ceniku — Rukopisi se ne vraćajuGOD. V
BROJ 39

Za slavu i čast Sremskih Karlovaca

Osnivanje Sokolskog društva u Sremskim Karlovcima zbio se koncem 1903. godine. Pravila toga društva potvrdila je ondašnja Zemaljska vlada iz Zagreba godine 1904. Ja sam stajao na stanovištu da je 1933. godina bila tridesetogodišnjica Sokolskog društva u Sremskim Karlovcima, — ako se već hoće da ističe i da slavi, — i tako stoji i danas. Proslava se formalno obavlja ove godine 23. septembra. To ništa ne smeta pravom istorijskom događaju. Jer znamo da je jedno istorijsko događanje, a da je drugo pripovedanje o tome događaju. Ono istina, da je među nama onda živio jedan Vuk ili bar prota Matija, onda sve ovo ne bi trebalo. Ovakvo moramo da sakupimo razne podatke i šarene uspomene, da ih pomešamo, istucamo i prosejemo, pa da onda dobijemo odgovarajuće istorijsko brašno. Tu pak ima i mora da bude i t. z. primesa. Pre svega se svi ljudi vrlo rado vole da sećaju. Na rođio ako se radi o nečemu, što je po opštem mišljenju i po srećnom uspehu postalo vremenom zgodno, veliko, zanimljivo i vredno. Ta mnogobrojnost je zastrašavajuća zato, što prema osnovnim psihofiziološkim zakonima postoji imanentna tendencija svake čovekove uspomena, da se udalji od istine. A treće je najgora: nađe se tako kakav dobroželatelnik, i slušajući prečičavanja zahukava se na pisanje reflektivne povjesnice, one koju sam u događaju i u zbijanju nije neposredno doživio. Na tome vrzinom kolu težnji i kontratežnji, istina i laži, pravoga i doteranoga, stoji cela sokolska istorija, u koliko nije tendenciozna i propagandistička. Pa tako je i s karlovačkom istorijom. Ali što zabrinjava kod ove istorije to navlači oblaku sa sasvim druge strane: karlovačko Sokolsko društvo je bilo prvi sokolski određen i jasan pokret, koji se odigrao na strani i u krilu srpskog dela našeg naroda. To je ono što treba podvući. S tim društvom ušli su upravo Srbi u Sokolstvo. Eto fundamentalnoga fakta, koji daje povoda za dublje razmišljanje. Zamašnost njegova biće razumljiva svakome, ko iole zna ogromne i neizmjerne napore Srba u borbi za svoj opstanak, za svoju državu naročito, za ulogu prividno separatističku, ali s beskraino odlučnom i nepokoleblivom tendencijom, da, postižući izdelfeno svoje, služe samo nečemu velikom, zajedničkom i opštem. I, eto, taj srpski deo našeg naroda dolazi u Sokolstvo poslednji po redu, upravo što bi se kazalo: tamo pre nego što će se završiti kapije! Ali stiže unutra, i za neverovatno kratko vreme izbija među prve, dostiže, pa čas i prestiže oko sebe. Da je to tako bilo pripada prilično velika zasluga karlovačima i Karlovcima, jednoj malograđanskoj varoši u najlepšem smislu, položenoj između Dunava i Fruške Gore, a na putu za Istok. Ali ti burzujski Karlovcu su jedno mesto, koliko god malo, ali napunjeno i nabijeno dinamičnom tradicijom kao nikoje drugo. Staro izbegličko središte srpskog kulturno političkog i crkvenog života sve do preko polovine devetnaestog veka, živo gnezdo i leglo Brankove omladine. Karlovcu početkom dvadesetoga veka, u stalnoj funkciji dela za celinu, kao u nekoj vulkansknoj erupciji bacaju ognjeni stub Sokolstva srpskoga do u nebesa, tako da to čitav narod vidi. I narod to zaista čini, i ceo narod zastrepi i zadržee kao od unutrašnjeg potresa, te za najkraće vreme izbija silan sokolski požar u svima krajevima gde god Srbi žive. Fakt, koji treba zapamtiti je u tome, da jedan opšti pokret i jedan novi pokret, kao što je ovaj sokolski, za sve Srbe počinje ekscen-trično, iz jednog dela na strani, s maloga i neznatnoga terena, bez naročito-ga gomilanja masa, bez tradicije ili priprave, iznenadno, upravo van svakega očekivanja. Znači da ne stoji zakon, da treba imati prvo velike varoši, pa da se dižu veliki pokreti. Taj uspeh iz zabacene i sirote pokrajine moguć je bio samo zato, što se sigurno radilo o jakim, istinitim i vernim količinama idejne snage i dubokog nekog raspoloženja. Obično su baš te prividno neverovatne stvari istinitije u ljudskim reakcijama, nego one što se spremnije zbivaju ili treba da se zbivaju kao u eksperimentu. Ako se to danas teš-

ko shvata i razume, kako je tek moralo biti pre punih trideset godina? Ja se sećam vrlo dobro kako se onda zabeležilo staro postojeće Sokolstvo, a naročito u Zagrebu, kad su ovi sokolski varvari i došljaci iz neznatnih Sremskih Karlovaca stigli. Predlagalo se onda sasvim ozbiljno, da nema smisla da bude u Austro-Ugarskoj ili u nekoj Trojedinici neko novo srpsko Sokolstvo, jer je to u stvari cepanje redova, i nije pravo slovenski, nego bi trebalo da srpsko Sokolstvo, upravo sokolska društva u srpskim krajevima Austro-Ugarske budu delovi hrvatskog Sokolstva, jer ono je starije, ono je već tu, i blizu je i sasvim je slično, i ono će voditi brigu i o Srbima, — ili da se to sve prosto pomeša pod neki drugi, a novoiimeni mućak. Sigurno ima živih svedoka da je to tako bilo. Karlovo nerazumevanje, kakvo nesnalaženje, kakva neslavna i slepa pokolenja! Da se meša! Budi Bog s nama! Kao da je glavno neko mešanje pod svaku cenu, a ne da se prvo zna ko ima da se meša! Kao da je glavno zbrljavanje u nekoj testu, a ne da delovi prvo budu čisti i zdravi. Srećom sve je to išlo bez bečijih naročityh zasluga, a bez velikih trzanja. I iz tih malih Karlovaca rođena tičica, zadržala je pravo na svoju božansku slobodu bića, i brzo su joj porasla orlušinska krila. S druge strane opet deo srpskog naroda u Srbiji, pravedno zabavljen krupnim i prešnim poslovima, niti je mogao mnogo mariti za te sitnice i igračke, kojima se bockala (a posle bogme i parala) utroba austrijske države, niti je imao vremena da se tim dugotrajnim gnjavatorsko-organizatorskim poduzimanjima vazdan zabavlja; nego je računao: pa dobro, ako je dobro, ne škodi ni to da imamo, ako možemo — a baš životna potreba dana to nije! Osim toga je tamo postojao čitav kaos i zbrka gimnastičkih i pseudogimnastičkih društava, strahovito lepih imena i prezimena, i to se sve, naročito u Beogradu, međusobno trlo, guralo, gnjavilo, cepkalo, zaustavljalo i zakačavalo. Vidoviti su ljudi iz Srbije odmah spočetka dolazili k nama, i ozbiljno nam pristupali i tražili istinu. Ali tih ljudi nije bilo na odmet, a što je najglavnije: iz Srbije nije trebalo slepo verovati ničemu, što je iz Austrije dolazilo, pa makar se koliko slovenski šepurilo! I takoreći u dvanaestom času uvideše Srbi iz Beograda i iz Srbije o čemu se radi i šta je istina. I onda se dešava čudo, pa su trenuci kao dani, dani su jaki kao meseci, a meseci silni kao godine, a godine grdne ko vekovi, i sve je to puno strahovito napete snage i udarničke volje, da se što više i što brže pred nepogodu stvori, zaštiti, pojača i uradi. Jer se osećalo i slutilo i pretskazivalo i znalo, da će vrlo brzo biti postavljeno na rešenje jedno strašno pitanje: Biti ili ne biti! Istina Sokolstvo je u ovim kravim svatovima tek doći pozivnik i nešto dalji rođak, ali nije loše da i ono doprinese svojoj! Pa je grunuo rat kao buzdovan Boga Tora i izazvao oluju i propast. Sokolstvo srpsko je taman

dovršilo svoje potpuno raširenje u sve srpske krajeve, i taman je zapodelo iskricu jedne zajednice i kristalizaci-one organizacije. I za sve to slavno vreme neprestano Karlovcu vode, upravo Karlovcu fiksiraju ono što je bilo najglavnije, i što je i danas najglavnije, a to je vodeća ideja, ona ideja, kojoj svi i uvek imaju da se pokoravaju, i da je ne zaboravljaju. Udarac ratnoga buzdovana pogodio je i čvrste i slabe, pa i srpsko Sokolstvo. Šta je moglo da se desi i šta je moralo da se desi? Slabiji je pretrpeo više i oboren je niže i ranjen je teže. Ali eto sada drugog divnog čuda! Dok je s formalne strane izgledalo kao da srpsko Sokolstvo nije gotovo t. j. niti je prožeto sokolskim dogmama, niti je bilo dovoljno trajno da vaspita i t. d., — i zaista ono nije bilo takovo, — s unutrašnje strane je svaki taj nevaspitani sokolski član odjedanput postotrućio snagu, i svi su Sokoli dragovoljno sudelovali u otvorenoj borbi za opstanak, i kao borci vojnici, i kao dobrovoljci, i kao prebeglice, i kao gonjeni zatočenici, i kao kažnjeni veleizdajnici. Sokolstvo srpsko stalo je svetla lica pred tuđinska vešala. Zasi-jalo je nešto u svima dušama članova srpskih sokolskih društava i tada se videlo opet nešto veliko: nije glavno i jedino organizacija, — koliko god inače može da vredi, — nego se tu radi i o onome što čovek ima u sebi pr organizacije, koliko je u njemu karak-tera, hrabrosti, vrlina i junaštva, i vi-delo se i to, da ni to srpsko Sokolstvo predratno, ne bi u toku svog silnog, ali kratkog zamaha moglo tako brzo da se do zrelosti životne razvije, da nije prepostojalo jedno duboko i ho-mogeno raspoloženje duha i duše. — Sad je to sve prošlo! Bar tako izgleda, i tako se priča, — ma da ja mislim da ni to nije istina. Jer pokret napred, po-meranje u jednom pravcu s jednog mesta na drugo, ne može nekim preseca-njem ili inače na veštački način da se prekine, i da umiri i da zagusi je-danputa zaljuljane i napete energije. Ako je to srpsko Sokolstvo neka prošlost, onda je to prošlost naša, svoju nas, ono je i danas još neprestano u nama kao primarni clement, i ono u duljini kao nosilac silnih životnih afiniteta i delatnosti vodi, nadima, radi i brui. Jer oblici i sadržine ne poklapaju se uvek, forme i funkcije nisu uvek identične, imena su jedno, a krv je drugo! Tako i ova karlovačka proslava te t. z. tridesetogodišnjice. Treba se malo zaustaviti, malo razmisli-ti, pa čak treba malo i skinuti kapu i pokloniti se malo tome junačkom kolu srpske omladine u Karlovcima. Jer nije to bila ni razbibriga, ni šala, ni laž, nego strašna, moćna i krvava istina, velika, ogromna i nepobediva istina pokreta jednog dela našeg naroda u svesnoj borbi za slobodu i za opstanak. Taj pokret jeste i traje dogod naš život traje! Za večne i vodeće ideje nema, braćo, prošlosti! — Dabogme, — i kako bi moglo biti drugačije, — pa i ja sam Karlovačanin, tamo mi je groblje i kolevka, i dabogme, — ni to nije renominiranje, — i ja sam nešto oko toga prvog sokolskog društva u Karlovcima radio. Pa vidite: ja otvoreno kažem, da sam ponosit i radostan zato. I ja mislim da mi to služi na čast!

Dr. Laza Popović, Zagreb.

30 - godišnjica Karlovačkog Sokola

Prvi najstariji Soko u Srpsstvu, Soko u Srem. Karlovcima proslavlja 30 godina svoga rada. Osnovan 1904. godine u najtežim prilikama, u doba jedne depresije, u jeku političkog antagonizma i dezorijentacije koji je cepao snagu naroda, u doba kada je romantika počela da umire, kada se na svaki omladinski pokret gledalo sa skepsom, Soko je imao da izdrži borbu, da se uhvati u koštac sa svima kod kojih sokolski pokret nije naišao na razumevanje i kod kojih je smatran za obično društvo za "turnovanje", s predestiniranim sudbinom vodenog cveta, da povede energičnu akciju; ne samo da se on održi, jer to i nije bila tendencija, nego da sprovede svoju ideologiju u svima krajevima bivše Austro-Ugarske gde žive Srbi. Voden energičnom rukom svoga vode dr. Laze Popovića i njegovih sa-

radnika: Milana Teodorovića, Nikole Maksimovića, Dušana Kotura, dr. St. Simconovića-Cokića, Milana Jakovljevića, dr. Bogdana Paukovića, pok. pop. Gige Jovića i drugih, karlovački Soko naglo razmahuje krila i prodire u najmanja sela gde Srbi žive, budi uspa-vanu nacionalnu svest, sprovodi čvrstu organizaciju, vrši tako reći nacionalni preporod, skoncetrirava svu narodnu snagu pod svoje okrilje i daje nov prava, ne samo kulturno-etički nego i politički, i vodi ga najzvišnijem cilju Sokolstva — narodnom jedinstvu. Sokolska društva rođena svojom maticom u Karlovcima niču jedno za drugim, prvo u Vukovaru, zatim u Srem. Mitrovići, Zemunu, Rumi, Zagrebu, Irigu, Vinkovcima, Korenici, Osijeku, Sidu, Gračacu, Jasku, Golubici, Staroj Pazovi, Glini, Dvoru i t. d. A već 1906. godi uspeva se, da se

organizuje prvi sokolski slet u Ravanici, istina u malom, čime je udaren temelj sokolskom vidovdanskom kultu.

U razvitku srpskog Sokola, koji je ponikao u najteže doba, dva važna faktora imala su nesumnjivo jakog uticaja da je Sokolstvo moglo da postigne ove zavidne rezultate.

Prvi je dolazak dinastije Karadordevića na srpski presto, koja svojim dolaskom unosi nov pravac nacionalno-političkog života, politiku narodnog ujedinjenja, doprinosi da Beograd postaje Pijemont Jugoslovenstva i daje zamaha jednom opštem nacionalnom pokretu, kome je cilj: ujedinjenje svega onoga, što se oseća srpskim odnosno jugoslovenskim.

Drugi je važan faktor da je Sokolstvo poniklo baš u Karlovcima, tadašnjem malom Hajdelbergu srpskom i pravoslavnom Sionu, gde je prihvaćeno baš od omladine koja će ga po svršenoj školi kao apostoli razneti u sve krajeve gde žive Srbi.

Val Sokolstva raste.

Jedno za drugim pojavljuju se ne više društva nego župe koje se osnivaju saradnjom karlovačkog Sokola. Frušugorska, Krajiška, Bosansko-hercegovačka i Primorska župa pružaju jasnu sliku tadanje nacionalne i sokolske svesti.

Od 1906. god. izlazi u Karlovcima »Srpski soko« koji će pod uredništvom dr. Laze Popovića i Nikole Maksimovića širiti sokolsku ideologiju sve do 1911, kada će se inicijativom karlovačkog Sokola preneti u Beograd, gde će nastaviti svoj rad pod imenom: »Srpski sokolski glasnik«, kao organ Saveza srpskog Sokolstva, t. zv. »Saveza bez

saveza«, koji će što je prirodno preuzeti vodstvo Sokolstva u svoje ruke. Ovim se postiglo donekle za čim se težilo, ostvareno je pod vidom sletskog i tehničkog odbora ujedinjenje Sokola iz Srbije i oslobođenih krajeva, koje ujedinjenje i stupa na svima sletovima održanim u Zagrebu, Pragu i Sofiji.

Dr. Laza Popović sa svojim saradnicima radi i dalje. On iznaša u Sokolskom glasniku novu ideju, da srpsko Sokolstvo mora biti deo Sloven-skog Sokolstva, kao osnovni princip narodnog ujedinjenja. On u Srpskom sokolskom glasniku jasno formuliše: »Jedinstvo i ujedinjenje narodno je uslov narodnog opstanka i života. Jedinstvo i ujedinjenje sokolsko je uslov sokolskog opstanka i života. Ni ovog ni onog jedinstva i ujedinjenja neće biti, ako mi to nećemo, ako mi za to ne živimo i ne umiremo. To nam mora biti videlo i svest«.

Nažalost svetski rat ometa ovaj rad oko ujedinjenja. Za vreme svet-skog rata nastaju gonjenja sokolskih prvaka, Srpski Soko zabranjuje se sasvim, sve do narodnog oslobođenja i ujedinjenja, koje će doneti vaskrs ne samo srpskog Sokola, nego će 1918. g. doneti i ujedinjenje celokupnog jugoslovenskog Sokolstva.

Proslava karlovačkog Sokola nije samo njegova. Ona je proslava celokupnog Sokolstva, koje je do svog razvitka došlo baš nesebičnom akcijom karlovačkog Sokola; ovaj je skromno ali plodonosno delovao ne za sebe, za svoju slavu, nego za opštu narodnu — sokolsku stvar, imajući u vidu uvek interese celokupne nacije i celokupnog Sokolstva.

Uspomena na čitaonički klub i čitaonicu Srpskog Sokola u Sremskim Karlovcima

Kad je brat Laza Popović godine 1904. osnovao Srpski Soko u Sremskim Karlovcima njegovu se roditeljskom oku nije izmaklo, da se nam Soko i pored najvećeg oduševljenja, požrtvo-vanja i napora nekolicine neće moći održati, a još manje ispuniti zadacu matice srpskog Sokolstva, ako se ne stvori neki žarište koje će služiti za svakodnevni dodir među Sokolima i odakle će se stalno potpirivati oganj za sve šire i dublje izgrađivanje sokolske misli u Srba. Našao je da se ovo može ostvariti samo u najužem svakodnevnom dodiru sa svojim saradnicima i učenicima. Takav dodir dnevnog, skoro familijarnog, saobraćaja mogao je, po njegovoj zamisli, biti omogućen u obliku kluba i čitaonice. Prionuo je zato svom snagom, uz pomoć nekoliko društvenih pole-taraca koji su zauzimali skromne po-četničke položaje u društvu ili tek školske skamije napustili, da ospo-ti Srpski Soko da snažno razmahne krilima. U ova akciju se ušlo, kao i pri osnivanju samog Sokola, istom metodom brata Laze, koja je kulmini-rala u njegovoj paroli: sve oružje — volja, a sve bogatstvo — srce.

Još dne 1. oktobra 1906. otvorena je njegovom inicijativom Sokolska čitaonica uz »društveni stan« (sokolska kancelarija) u podzemlju kuće Milutina Jankovića, faktora, (danas kuća Jefe Stojadinovića) gde je ostala do novem-bra 1906. kada se preselila u prizemlje doma »Bogoslovskog glasnika« (sada Torerina kuća) gde je dne 4. januara 1907. osnovan Sokolski čitaonički klub u okviru Srpskog Sokola u Sremskim Karlovcima, ali sa samostalnom upravom. Odatle se je čitaonički klub posle kratkog vremena, dne 12. oktobra 1907, preselio u Hajzlerovu kuću (preko puta nekadašnje kuće dra Laze Popovića). U toj neuglednoj kućici stvoren je za-pravo prvi sokolski dom u predratnom srpskom Sokolstvu u koji je bilo smešteno sve što sa Sokolstvom ima veze: uprava društva, a zatim i uprava župe Frušugorske, uredništvo lista Srpski Soko, sokolska čitaonica i knjižnica. U ovoj kući desili su se svi važniji događaji po srpsko Sokolstvo, odavde je Srpski Soko poleteo grandioznim letom širom celog srpstva, ovde su dolazili i prolazili, davali savete i hrabрили nosio-cu sokolske misli — vodi českok Sokola, ovde su primali pouke i dobijali direktive za svoj narodni rad mnogi misionari našeg Sokolstva i napokon

ovaj dom je bio poznat kao mio i drag svima sokolskim i nacionalnim radni-cima. Ovde se nalazila laboratorija sokolske misli u kojoj je glavni majstor bio brat Laza Popović.

Ceo ovaj dom izdržavao je klub, a kako sredstva naročito u početku nisu često dostajala pomagao je anonim-no brat Laza Popović.

Klubom je, dakle, nazvana dobro smišljena organizacija sokolskog rada, a ime kluba je poslužilo samo kao eti-keta da se pod formalnim okriljem Srpskog Sokola u Karlovcima zapredu mnoge žice koje su poslužile osnovom za željeno ujedinjenje i oslobođenje Jugoslovenstva.

Neka se ne misli da je ovaj klub po svome spoljašnjem uređenju odgo-varao onome što se u zapadnoj Evropi pod ovim imenom zamišlja. Nije to bila zgrada s ugodnim komforom i raz-nodama, već je to bila sirotinjska prizemna vlažna kućica sa svega tri sobice i vrlo skromnim nameštajem. U prvoj, do ulice, bila je sokolska čitaonica, u drugoj s oskudnom svet-lošću kao neki biro (s majušnjim pisa-ćim stolom i vašaškom stolicom), a u trećoj bilo je mesto za sastanke. U ovoj sobici je bio veliki okrugao sto, a u proćelju pored stola kanape prevu-čen uvoštenim platnom, na kome su sebi osigurali stalna i neprikosnovena mesta glavni saradnici brata Laze, br. Nikša Maksimović, urednik lista Srpski Soko; i brat Milan Teodorović zvan iz milošte Tola, vođa Srpskog Sokola karlovačkog i načelnik župe Frušugorske, dok su oko stola na raznorodnim stolicama zauzimali mesta ostali Sokoli bez naročitog reda, a kad je bila dobra poseta i važan dogovor a nije bilo mesta oko stola, bila je puna i klupa pored dvaju prozorčića te sobice na kojoj su obično sedeli naši mili daci bogoslovi i gimnaziste, bu-dući apostoli i pioniri sokolske misli. U dnu ove sobe nalazio se visok or-man za knjige u kome je bila smeš-tena sokolska knjižnica i arhiva. Na zidu ove sobice i u čitaonici su visile slike većinom sokolskog sadržaja. Pored uredničkog ormana i umivaonika bio je ovo sav nameštaj. Ova sobica je najznačajnija za istoriju našeg Sokolstva, jer se ovde začelo sve što se po-sle manifestovalo kao sokolsko delo, a šta je najvažnije za današnjicu, ovde su udareni temelji srpskom Sokolstvu. Sokolska čitaonica, po spoljašnjo-sti vrlo neugledna, bila je bogato snab-

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Približni raspored varšavskog sleta god. 1935

Sednica poljskog sokolskog načelnikstva, koja se održala 9. septembra u Varšavi, bavila se je u prvom redu i s približnim rasporedom slovenskog svesokolskog sleta, koji će biti drugog godine u Varšavi. Raspored je izradio br. Fazanović i deli se na zimske i letnje priredbe. U zimi biće od 1. do 3. marta u Zakopanome zimski takmičenja, razume se, i javne nastupe. Kako sada izgleda slet bi imao da započne s takmičenjem za slovensko prvenstvo 23. juna našto bi sledile telovežbene, lakatatske utakmice i igre. 28. juna imao bi da bude nastup omladine, a naveče istog dana svečano otvorenje sleta s akademijom, dočim su dani 29. i 30. juna te 1. jula određeni za glavne sletske dane. Nadalje se na toj sednici govorilo da bi trebalo ostvariti predlog br. Fazanovića da uoči 23. juna sva sokolska društva u Poljskoj, Čekoslovačkoj, Jugoslaviji i Bugarskoj zapale spomen-kresove. Priredivački odbor namjerava da priredi i sokolsku izložbu kao i veliki slovenski plesni festival, na kojem bi se pokazali svi značajniji slovenski narodni plesovi. Primljene su bile za starije članove vežbe s palicom od br. Fazanovića. O ovom približnom rasporedu raspravljaće još i načelnikstvo Saveza slovenskog Sokolstva.

Novi načelnik poljskog Sokolstva

Na zadnjoj sednici načelnikstva poljskog Sokolstva, koja je bila 9. septembra u Varšavi, zamolio je dosadašnji načelnik Poljskog sokolskog saveza, brat František Klapalka, da ga se razreši načelnikskih dužnosti i to iz obrazloženih razloga, našto je bila ta važna funkcija poverena predašnjemu načelniku bratu Janu Fazanoviću, koji je bio načelnik Poljskog sokolskog saveza dugi niz godina pred bratom Klapalkom. Br. Fazanović, koji poštovno radi već čitav niz godina na sokolskom stručnom polju u Poznanju, pohađao je svoje vreme prednjačku školu ČOS u Pragu te je sa svojim članicama i raspravama mnogo doprineo obogaćenju poljske sokolske stručne literature.

Za X svesokolski slet — veće vežbalište?

Još zapravo nisu potpuno ni utihli zvukovi fanfara IX svesokolskog sleta u Pragu, a zanimanje za X jubilarni svesokolski slet, koji će se održati god. 1938, počinje sve više da raste. Iako pripreme uopće još nisu počele čuju se glasovi, da bi se već sada trebalo pobrinuti za naredni svesokolski slet t. j. njegovog vežbališta, koje bi moralo da primi barem 30.000 vežbača. Na zadnjem sletu bilo je na Strahovskom stadionu mesta za nešto preko 17.000 vežbača i vežbači su morali da nastupaju naizmence da bi uopšte došli svi na red. Ali pitanje proširenja Strahovskog stadiona neće, po svojoj prilici, uopće postati aktuelno, jer na toj ravini nema više mesta nego što ga sada obuhvata stadion, koji čekoslovačka država iz godine u godinu nadograđuje kao stalnu građevinu i ruši istovremeno stare, drvene tribine, ukoliko još opstojе. Švakako će biti rešenje tog pitanja prilično tvrd orah za tehničko vodstvo ČOS kao i za graditelje.

Takmičenja članova ČOS u odbojci

Među prvacima pojedinih okružja ČOS bile su u nedelju na vežbalištu Sokola Plzenj I prvenstvene utakmice u odbojci. Kako se je moglo očekivati ponovno su pobedila braća iz Kromjeržja, koji su prvaci u toj grani već dugi niz godina. Drugo mesto osvojili su Visočani, nato Plzenj V, Nimburski, Košice i Brno I. Takmičenje je vodio savezni podnačelnik br. Benda i odvijalo se je u uzornom redu. Pobednička vrsta učestvovala, prema zaključku pretsedništva ČOS, na slovenskim takmičenjima u odbojci, koja će se vršiti prilikom takmičenja u odbojci Jugoslovenskog Sokolstva u Osijeku naredne nedelje.

Takmičenje članica ČOS u igrama

Prošle nedelje završile su se prvenstvene utakmice članica ČOS u igrama i to delomito u Pardubicama, delomito u Przerovu. Na tim takmičenjima učestvovala su samo pobedničke vrste iz pokrajinskih takmičenja i to u Przerovu u odbojci i tenisu, u Pardubicama pak u hazeni, hvatanjima i košarci. U odbojci osvojila je prvo mesto vrsta sestara iz Plznja, na drugom je

mestu Brno, na trećem Užhorod. U tenisu su pobedile sestre iz Strešovice kod Praga, u hazeni Kraljevo Polje kod Brna, u košarci Brno I, u hvatanjima društvo Horžice iz Jičinske župe.

Kako je danas u Ecu — mestu Tirševe smrti?

Tada, kada je pok. osnivač Sokolstva pohađao Ec, bilo je to mestance još mirno, tiho planinsko naselje na obalama divlje Ahe, dok danas pretstavlja, barem za vreme sezone, vrlo živo letovalište, puno raskošnih vila i hotela. Ali stara pošta, gde je stanovao Tirš još uvek stoji, a i sobica u kojoj je stanovao još je sačuvana. Na zidovima te kuće još je uvek spomen-ploča Praškog Sokola, koja govori o boravku i tragičnoj smrti dr. Tirša god. 1884. Stariji ljudi još se dobro sećaju »gospodina profesora iz Praga« kao i njegove nagle, nenadane smrti.

Sokolstvo u Moravskoj

Sokolstvo u Moravskoj i Šleskoj mnogo je jače ukorenjeno nego u Slovačkoj, jer se je Sokolstvo u ovim krajevima razvijalo gotovo istovremeno kao i ono u granicama starog češkog kraljevstva. U tom delu Republike postoji danas 16 župa, dve između njih, Mahalova i Vanjičkova, imaju svoje sedište u Brnu, koje moramo da smatramo kao središte čitavog sokolskog rada u Moravskoj. U ovih 16 župa udružena je 1041 jedinica, među njima 931 društvo i 110 četa, dakle, baš trećina jedinica ČOS. Najviše jedinica ima Moravsko-Šleska župa. Po broju članstva obuhvata ova pokrajina 29% celokupnog članstva ČOS i to: 75.605 članova i 32.886 članica, svega 108.491 članstva. Prema zadnjoj statistici broj članstva je nešto porastao. Do sada je najveće društvo Brno I, koje broji 2593 članstva i na trećem mestu je između svih češkoslovačkih društava uopće. Između članstva vežba 20.408 lica, između članica pak 13.261.

60-godišnjica načelnice Sokola Plzenj

U češkoslovačkom Sokolstvu ostaju na sokolskom radu dugi niz godina ne samo članovi nego i članice. To je znak kako je duboko prodrlo sokolska svest među članstvo i kako je ono verno sokolskom istinskom radu. U vodećem plzenjskom sokolskom društvu Plzenj I imaju načelnicu s. Mariju Hohmutovu, koja je 20. avgusta o. g. navršila 60-godišnjicu svog života i ujedno slavila i 38 godišnjicu neprekidnog rada kao prednjačkinje i načelnice. Stalna članica društvenog prednjačkog zbora postala je godinu dana nakon stupanja u društvo t. j. god. 1896, 6 godina kasnije izabrali su je za podnačelnicu, a već 3 godine nakon toga povereno joj je mesto načelnice, na kojem je mestu još i danas. Njen rad s izao je i u plzenjsku župu, gde je vodila od godine 1907 dalje čitavu žensku telovežbu u župi kao župska načelnica, dok nije taj rad 1922 prepustila mladim silama. Ali i nakon toga nije sestra Hohmutova ostala prekrštenih ruku, već je sve svoje snage i sposobnosti posvetila svome društvu, saradujući istovremeno i u župskom načelnikstvu kao njegova članica.

Kako su u Blanskom propagirali za glavni nastup

Teška gospodarska kriza, koja tišti sav javni rad i, razume se, u nekoj meri i sokolska društva, naročito pak njihove javne nastupe, dovodi pojedina društva na nove misli i načine kako da pojačaju propagandu za njihove javne nastupe i druge priredbe.

U Blanskom su, na primer, ove godine postigli znatan uspeh s time, što su unatoč svim dosadašnjim običajima objavljivanja svojeg javnog nastupa učinili sa svim svojim pripadnicima jaku propagandu s time, da su u predvečerje priredili zajedničku povorku svih odeljenja s glazbom na gradski trg, gde je nato bio kratak nagovor na veliko mnoštvo naroda. Odmah po nagovoru priredila je sokol, glazba kratkog koncerta, našto je povorka otišla u sokolski dom, gde je starosta društva porazdelio takmičarima diplome i ujedno ih pozdravio. Naraštaj je međutim priredio mestom trčanje s bakljama, dok su deca išla u povorci drugim ulicama noseći svetiljke prema vežbališnici. Na dan javnog nastupa nije bilo obične povorke na vežbalište, već su pojedina društvena odeljenja priredila samostalne povorke iz raznih strana mesta na vežbalište i to po ulicama, gde obično povorke ne idu. Istovremeno dolazak svih tih malih povorka na vežbalište bilo je izvedeno sasvim tačno, postignut pak je bio i propagandni cilj, jer su baš ove male povorke

upozorile čitavo mesto na javnu sokolsku vežbu. Poset je bio mnogo veći nego obično. Društvo je iz toga najpre priredilo komemoraciju pok. načelniku ČOS bratu dru Vanjičku, a nato je sledio sav raspored, koji je uspeo vrlo lepo. Javna vežba završila je isto tako neobičajno, bez veselice. I ipak je bio uz moralni postignut i vrlo zadovoljavajući materijalni uspeh.

Zahvala Nj. Vel. Kralja Savezu slovenskog Sokolstva prigodom jedanaestogodišnjice rođenja Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika Petra

I zamenik starešine Saveza slovenskog Sokolstva i Saveza SKJ brat E. Gangl primio je na čestitku, koju je uputio prigodom jedanaestogodišnjice rođenja Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, starešine Saveza SKJ, sledeću zahvalu:

Njegovo Veličanstvo Kralj primio je čestitku, koju ste Mu izvoleli podneti u ime Slovenskog Sokolstva povodom rođenja Njegovog Kraljevskog Visočanstva Naslednika Prestola, i blagovoleo je narediti mi da Vama i Sokolima izjavim srdačnu zahvalnost.

Ministar Dvora,
Milan Antić, s. r.

(Nastavak sa 1 strane)

devena za svoju zadaću, jer je raspolagala s 80 raznih listova i časopisa, dakle, s brojem na kome joj može pozavideti i danas mnoga čitaonica u daleko većem i prometnijem središtu.

Sokolska knjižnica bila je za ondašnje prilike izvršno opremljena, jer je raspolagala biranim materijalom za stručno vaspitanje, a pored toga imala je i odeljenje knjiga za opće obrazovanje.

Delo br. Laze Popovića je krupno uspehom, jer je kroz ove prostore brujao život kao ni u jednoj drugoj našoj organizaciji, tu se u divnom omladinskom spletu sastajalo pravo Brankovo kolo ispleteno mladima sa svih strana i krajeva gde Srbi žive. Ovde su formirani duhovi ne samo u sokolskom smislu nego i u duboko nacionalnom jer se, naravno, ovo nije moglo jedno od drugog deliti. Odavde su se razilazili i misionari novog preporodnog nacionalnog idealizma na sve strane, koji prekaljeni na sokolskom ognju do belog usejanja, nikada ni do danas u svojoj veri u narodnu budućnost i u ispovedanju svojih ideala nisu klonuli niti poklekli. Može se mirne duše reći, da je jedan od neocenljivih zasluga ove ustanove i to, da se ljudi, koji su kroz nju prošli, u svojoj nacionalnoj orijentaciji prema Jugoslovenstvu i sveslovenskoj solidarnosti ni s jednim jedinim izuzetkom do danas nisu pokolebali, a što naročito treba podvući, ni u vreme ratnih progona i persekucija na smrt ranjene i zbog toga razjarene Austro Ugarske.

Kičmu kluba sačinjavala je mala grupa mladih ljudi s br. Lazom na čelu, koja je, nadahnuta njegovom faničkom verom u budućnost sokolske misli, prožeta njome do srži, činila čuda od preglašavanja u sokolskom i nacionalnom radu. Nije to bio plod nekih formalnih sastanaka s predviđenim dnevnim redom, referatima i uređenom debatom nego je to bio izraz svakodnevnih drugarskih sastanaka, katkada vrlo veselih i bučnih, ali uvek prožetih beskrajnim drugarskim osećanjem i za te sastanke je vredilo prema zaključku kluba samo jedno ograničenje: sokolska svest. Ne treba zaboraviti da je to bilo pre skoro 30 godina, i da je ogromna većina tih poslenika bila u dvadesetim godinama svoga bujnog života.

Ovaj klub i čitaonica nisu ispunili samo svoju zadaću da prema prognozi lista Srpski Soko »budu svojim članovima u građanskomeštanskom društvu stub, potpora i osnova nove i mlade neke društvenosti« nego su je daleko premašili i čeličnom pisaljkom zabeležili svoj uspeh u istoriji Srpskog Sokola u Sremskim Karlovcima, a preko ovoga u istoriju celokupnog srpskog i kasnije jugoslovenskog Sokolstva.

Dr. B. Pauković,
Sremski Karlovci.

Sokolska radio-predavanja

RADIO STANICA BEOGRAD

Dne 27. septembra govoriće brat Ivanko Bendić — Kotor, o temi: Sokolstvo u službi naroda. (Večernje.)

Dne 4. oktobra govoriće brat Filip Tošović — Beograd III o temi: Sokolstvo i narodna škola. (Večernje.)

Ostala predavanja objavićemo blagovremeno.

Srpski Soko u Srem. Karlovcima i karlovački đaci (1904-1914)

U početku dvadesetog veka, u bivšoj Austro-Ugarskoj, samo se u karlovačkoj gimnaziji mogli učenici obrazovati u čisto srpskom duhu. Profesori su bili svi Srbi, a s malim izuzetkom i đaci. Ovde se obraća naročito pažnja izučavanju istorije srpskog naroda, kao i izučavanju srpskoga, staroslovenskog jezika i srpske književnosti. Svetosavske proslave i besede ostale su u radnom sećanju svakoga karlovačkoga gimnaziste i bogoslova. Pojedini učenici gimnazije drže časopise iz Beograda: Srpski književni glasnik, Delo, Kolo, i izmenjuju ih s drugovima radi čitanja. Svake srede posle podne izlazi Brankovo kolo, koje u velikom broju gimnaziste primaju kod »šule«. U Brankovom kolu saradivali su mnogi književnici iz Beograda. Iza položnog ispita zrelosti, karlovački đaci obično na svoju ruku, čine ekskurzije u Beograd i Srbiju. U Bogosloviji se također, pored stručne spreme, obrazuje u srpskom duhu. Ko je od Srba hteo da bude u životu nezavisan, da ne ide u državnu službu išao je posle gimnazije u bogosloviju ili je birao slobodnu profesiju. Srbi iz madžarskih gimnazija vraćali su u Bogosloviju opet srpstvu. Sveštenici su bili intelektualci, koji su bili u najtesnijem dodiru s narodom. I neprijatelj ih je kasnije tako ocenio, jer je za vreme rata najviše udario na njih, a ministar Tisa je rekao za vreme rata, da se u karlovačkoj bogosloviji neće više obrazovati izdajice otadžbine (mislilo se, da se Bogoslovija prenese u Budimpeštu).

U to doba (1904) pada i osnivanje Srpskog Sokola u Karlovcima, matice srpskih sokolskih društava u bivšoj Austro-Ugarskoj. Srpski Soko je odlična ustanova fizičkog i nacionalnog

vaspitanja za učenike gimnazije i Bogoslovije, koji će svoj nauk stečen u Sremskim Karlovcima unositi u život. Nemajući pred sobom pravila iz 1904. sećamo se, da je ovaj program lebedeo pred očima Sokola: fizičko jačanje srpskog naroda, zbivanje srpskih snaga u jedan front, tesniji dodir pojedinih staleža, veza srpstva s ostalim slovenskim narodima. Ovaj program zanosio je omladinu gimnazije i Bogoslovije, koje su davale veliki broj vežbača Srpskom Sokolu u Sremskim Karlovcima. Sletovi u Ravanici i drugim manastirima organizovani iz Srem. Karlovaca bile su prave narodne smotre. Srpski Soko u Sremskim Karlovcima održava veze s ostalim Sokolima, naročito s češkim, odakle su dolazili prvi učitelji vežbača.

Za deset godina do rata Srpski Soko u Sremskim Karlovcima kao matiča mnogo je učinio za održavanje i buđenje srpske svesti, tako da kad je došao rat srpski narod je bio svestan gde treba da bude svojim osećajima, kojih se vrlo često nije odričao ni po cenu života kako u pozadini, tako i na frontu. Austrougarske su vlasti radi toga gonile vodstvo i članove Srpskog Sokola. I suviše je kratko vreme bilo od 1904—1914, da bi Srpski Soko mogao dati za oslobođenje i ujedinjenje naroda ono, što je želio dati. Posle rata izrađuje se Jugoslovenski Soko, u čijim je temeljima i rad Srpskog Sokola. Oslobođenjem Jugoslovena Soko dobija širinu za zamah svojih krila i ima danas savršeno izradenu organizaciju i određen program: jugoslovenski nacionalizam, fizičko, socijalno i etičko podizanje Jugoslovenstva i Slovenstva.

Dr. L. Mirković,
profesor univerziteta, Beograd.

„Na straži!“

Sletska scena o proslavi tridesetogodišnjice Karlovačkog Sokola

Scena kao celina prikazuje postanak i razvoj Sokolstva uopšte; njegovu ulogu u buđenju naroda, kao i spremnost da uvek i u svakom času stane na branik otadžbine, te da slobodu svoju i svoga naroda brani, — i odbrani. Pored toga njome hoće da se obeleži i istakne i ona uloga koju je Karlovački Soko imao od početka svoga života, pa do velikih dana našeg narodnog oslobođenja.

I — Slovenski narodi su u ropstvu. Razdeljeni, raskomadani i odvojeni od drugih. Čute i trpe... U ropstvu, kao vizija, javlja se u samom narodu: ideja slobode. Ali nema onoga ko bi ovo prihvatio, i ideju priveo u delo... Svuda je muk! Tišina...

A tišinu scene probija vapaj celog naroda, i odjekuje glas:

»Pleme naše snom mrtvijem spava,
Suza naša nema roditelja.
Nad nama je nebo zatvoreno.
Ne prima nam plača ni molitve.

Crni dane, o crna sudbino!«

i u svojoj samosvesti kliče:

»Zla nadživeh mnoga, svakolika,
Sa najgorim hoću da se borim!«

II — Glas naroda prestaje, a na podiumu u sredini scene, pojavljuju se prvi vesnici slobode — Sokoli. Stvara se krug prvih sokolskih radnika. Malo ih je, ali ponajbolji. Oni se prvi laćaju rada, uvereni u životnu snagu Tirševog učenja. Iz samog naroda, za njima pristaju novi radnici, pioniri Sokolstva, koji su sokolsku misao shvatili i razumeli i koji je šire dalje u svet... Oni

su neumorni. Rade i svojim radom bude narod i spremaju ga za delo oslobođenja.

III — Njihovo delo urodilo je plodom. Narod je razumeo i zavoleo Sokole. Sa Sokolima na čelu, u odsudnom času, svi se dižu i kidaju ropske lance. Sa zvučnim fanfarama sviče nov dan — dan slobode. U slobodi Sokoli izgrađuju svoju otadžbinu, koju ljubomorno čuvaju. U slobodnoj otadžbini svili su nova gnezda, u kojima se vaspitavaju mladi Sokolčići, koji će uvek biti spremni da energično zakorače kamen medaš, i halapljivo neprijatelju doviknu: »I samo dotle, do tog kame-na, do tog bečema...«

IV — Skupina. Skupini na sceni pridružuju se tri nove povorke:

1) Sokolice s cvećem i vencima, — simbolizujući sokolske porodice;

2) Naraštaj i deca, — simbolizujući životno veselje i

3) Sokoli u odori s barjaci, na čijim se šiljcima nalaze metalni Sokolovi — kao simbol organizacije i društvenog reda. Među njima, u sredini, ističe se barjak Karlovačkog Sokola.

Sokoli na sceni, i pridole povorke, sve se to slilo u jednu celinu, stvarajući živu sliku, kojom se oličava i ističe 30 godina stvaralačkog rada karlovačkog Sokola.

Nad celom skupinom pak, diže se polako jugoslovenska državna zastava. U tom velikom času, sveukupno Sokolstvo i gledaoci u gledalištu, zajednički odaju poštovanje zastavi, tom državnom simbolu, i puno priznanje nesebičnom tridesetogodišnjem radu Karlovačkog Sokola, — toj matici svekolikog srpskog Sokolstva...

Sokolska takmičenja u odbojci za prvenstvo Saveza slovenskog Sokolstva i za prvenstvo Saveza SKJ

Nagao razvoj odbojke u jugoslovenskom Sokolstvu

Telesni uzgoj u Sokolstvu stalno se upotpunjuje u svim granama, koje su korisne u uzgojnom pogledu. Tiršev telovežbeni sustav nudi neograničeno bogatstvo telesnih vežaba, sokolska pak metoda bira iz sustava ono, što je u pogodnom vremenu izvedivo za svestrani uzgoj.

U sokolskom uzgoju uvek su zauzimale važno mesto i igre. U današnje vreme želi omladina pre svega čim više razbibrige kako u svojem životu inače, tako i u telesnom uzgoju. Sokolska metoda uzgoja podupire težnju prema kojoj postizavamo uspehe u telesnom uzgoju i na lakši način, putem igre.

Trebalo je par decenija, pre nego što se je iz mnoštva telovežbačkih igara iskristalizirala takmičarska igra, koja odgovara svim postavljenim za-

htevima sadanjen vremena. Ukazivala se je sve veća potreba da se uvede u sokolsku organizaciju igru, koja: se igra pod vedrim nebom; ne zahteva mnogo priprema, iziskuje što manje prostora i stoga je cenjena i pristupačna najširim slojevima; uposljuje istovremeno čim više igrača; dovoljno je izdatna za sticanje jakih fizičkih učinaka; je uzgojna iz sokolskog gledišta; je takmičarska i zanimljiva za igrače i gledaoca.

Uzimajući u obzir sve ove dobre osobine Sokolstvo je primilo među svoje telovežbene igre odbojku — volley-ball. Domovina je ove igre Amerika, otuda je za vreme rata došla u Englesku, a odavde proširili su je skauti u pojedine evropske države. Igra je pak došla do važnosti tek tada, kada

ju je Sokolstvo primilo među svoje takmičarske igre. U češkoslovačkom Sokolstvu počeli su se igrati god. 1924. a 1926 bilo je prvo takmičenje ČOS u odbojci. Iste godine prihvatilo ju je jugoslovensko Sokolstvo, pre svega mariborska Sokolska župa, koja je prva održala takmičenja u toj igri. God. 1929 načelnništvo je našega Saveza po prvi put objavilo pravila igre, a 1931 godine bila su u Mariboru prva prvenstvena takmičenja Saveza SKJ. Učesće župa bilo je tada još neznatno, igralo se je na primitivan način. Pobjedila je u sve četiri kategorije mariborska Sokolska župa. Godine 1932 bila su druga prvenstvena takmičenja za članove i muški naraštaj u Beogradu, za članice i ženski naraštaj u Novom Sadu. Na tim takmičenjima učestvovalo je već 9 župa u takmičenju članova, 6 župa u takmičenju članica, 8 župa u takmičenju muškog naraštaja i 4 župe u takmičenju ženskog naraštaja. I tada je pobjedila Sokolska župa Maribor s vrstom članova, članica i muškog naraštaja, dok je župa Ljubljana (Ljubljanski Sokol) pobjedila sa ženskom vrstom naraštaja.

U toku zadnjih dviju godina igra se proširila u sve župe i skoro u sva društva, istovremeno pak i u Sokolstvu ostalih slovenskih država te je tako postala tipična sokolska takmičarska igra. Načelnništvo Saveza SKJ raspisalo je za god. 1934

III savezno takmičenje

koje će biti dne 22 septembra 1934 u Osijeku. Kako se je prvo i drugo savezno takmičenje vršilo po izlučnom sistemu, što je bilo nepravedno i što je umanjivalo zanimanje, ovogodišnje se takmičenje vrši po sistemu točaka tako, da svaka momčad igra sa svim ostalim momčadima. Teško je bilo iz 2.300 jedinica Saveza SKJ dobiti po ovom sistemu saveznog prvaka. To se je rešilo na taj način, da su se sva društva najpre takmičila u svojim okruzima za okružno prvenstvo. Na tim takmičenjima učestvovalo je 418 društava i takmičenja su se završila do meseca jula. Početkom meseca avgusta takmičili su okružni prvaci u pojedinim župama za župsko prvenstvo. U svim župama takmičilo je 96 okružnih prvaka. Tako smo dobili prvake u svih 25 župa i to za sve 4 kategorije: članove, članice, muški i ženski naraštaj. Kad bi Savez htio da izvede finalne utakmice za prvenstvo s prvacima i kategorijama svih župa trebao bi 4 igrališta, na kojima bi se takmičilo 30 dana po 10 sati dnevno, što je praktički neizvedivo. To je Savez rešio na taj način, da je svih 25 župa razdelio u 6 skupina po 3-7 župa, koje su dana 26 avgusta te 2 i 9 septembra takmičile u Celju, Sarajevu, Vel. Bečkerek, Zagrebu, Splitu i Nišu za prvenstvo župskih vrsta. Tako smo dobili sledeće skupinske prvake:

Članovi: župa Ljubljana (društvo Ljubljanski Sokol), župa Zagreb (društvo Zagreb II), župa Novi Sad (društvo Sombor), župa Cetinje (društvo Denović), župa Sarajevo (društvo Sarajevo), župa Kragujevac (društvo Kruševac).

Članice: župa Maribor (društvo Maribor-matica), župa Zagreb (društvo Zagreb II), župa Vel. Bečkerek (društvo Vrsac), župa Split (društvo Split), župa Kragujevac (društvo Cuprija).

Muški naraštaj: župa Maribor (društvo Maribor-matica), župa Zagreb (društvo Zagreb II), župa Beograd (društvo Beograd II), župa Split (društvo Split), župa Sarajevo (društvo Sarajevo), župa Kragujevac (društvo Kruševac).

Ženski naraštaj: župa Maribor (društvo Maribor III), župa Zagreb (društvo Zagreb II), župa Osijek (društvo Osijek Donji grad), župa Split (društvo Split), župa Sarajevo (društvo Sarajevo).

Razmah odbojke vidi se po broju župa, koje su učestvovala u ovim takmičenjima. U takmičenju članova takmičila je 21 župa, u takmičenju članica 16 župa, u takmičenju muškog naraštaja 19 župa, u takmičenju ženskog naraštaja 12 župa. Ova takmičenja pokazala su i velik napredak u tehnici igre. Dok su na predašnjim takmičenjima imale sasvim primitivnu igru, sada su već sve župe pokazale mnogo okretnosti i upotpunjenu tehniku kako u napadu, tako i u odbrani. Općinstvo je svuda u velikom broju sa zanimanjem pratilo igre, vodstva takmičenja pazila su pak, da se je takmičenje izvelo svuda ne samo strogo po pravilima, već pre svega i u pravom sokolskim takmičarskom duhu. Na taj način uzajam Sokolstvo gledaće isto tako u takmičarskom duhu, koje se pokazuje u tome da općinstvo na dostojan način daje priznanje pojedinim uspehim potlahtima ne obazirući se kojemu društvu pripada vrsta.

Pobednici župskih skupina ogledaće, dakle, svoje snage 22 o. m. u Osijeku u teškom i napetom takmičenju za prvenstvo Saveza SKJ. Dosadnji pravak Maribor morao je već u skupinskom takmičenju da prepušti pobjedu članovima Ljubljanske župe, dok je zadržao prvenstvo ostalih triju odeljenja. Ujedno je morala župa Ljubljana dosadnje prvenstvo ženskog naraštaja u vrlo napetoj igri prepustiti župi Maribor. Kako su dosadnji savezni prvaci čvrsto odlučili da brane svoje prvenstvo, tako imaju ostali prvaci župskih

skupina prvu zadaću da to prvenstvo osvoje.

Načelnik Saveza SKJ br. Miroslav Ambrožić, koji će voditi takmičenje s članovima je vodstva i pomoću župe i društva Osijek gornji grad uredio u Osijeku idealna takmičista, na kojima će se moći održati takmičenja za sunčanog i kišovito vreme. Za mesto takmičenja bio je određen Osijek stoga, što je ta župa u zadnje dve godine kvalitativno i kvantitativno najbolje napredovala, što se vidi iz broja ispitanih sudaca, kojih ima 25 od svih 90 koliko ih je u Savezu.

Takmičenja se vrše po službenim sokolskim pravilima iz god. 1931, koje je sastavio načelnik mariborske Sokolske župe br. Franjo Mačus, koji je prvi udario temelje toj igri. Pravila su potpuno jednaka ostalim svetskim pravilima u toj igri, samo što su kazneni propisi nešto stroži. U načelnštvu Saveza postoji otežak za igre, koji pod vodstvom predsednika br. Hermana Kebera i članova Dušana Podgornika i Franje Lubeja vodi brigu o razviku igara. Ustanovljen je posebni zbor kvalifikovanih sudaca, koji jedini smeju da sude prvenstvene utakmice. U Savezu je 76 ispitanih sudaca i 14 sudkinja.

Glavne točke pravila: pravougaonik 9x18 deli 244 m (za ženska odeljenja 230 m) visoka mreža u 2 jednaka kvadrata. Igra se sa zrakom ispunjenom loptom, obuhvata 63 do 68 cm. Momčad broji 6 igrača. Igrač baca loptu u igru preko mreže u protivničko polje, koje mora s odbijanjem (odbojka) ponovno vratiti preko mreže. Na jednoj strani smeju da udaraju 3 igrača, nakon trećeg udara mora lopta preko mreže, inače se gubi točka.

Takmičenje u odbojci za prvenstvo SSS

Kako je odbojka vrlo proširena i u svim drugim sokolskim savezima, češkoslovačkom, poljskom, ruskom i Savezu bugarskih »Junaka«, odlučilo je načelnštvo Saveza SS u Pragu, na pobudu načelnštva SSKJ, da priredi ove godine takmičenje u odbojci i za prvenstvo Slovenskog Sokolstva. Zeleći

da izrazi svoje priznanje lepom razvoju igre u jugoslovenskom Sokolstvu odlučilo je načelnštvo Saveza slovenskog Sokolstva po suglasnom pristanku svih učlanjenih Saveza, da se

I TAKMIČENJA U ODBOJCI ZA PRVENSTVO SAVEZA SLOVENSKOG SOKOLSTVA VRŠI DNE 23 SEPTEMBRA U OSIJEKU

i istovremeno ovlastilo načelnika Saveza SKJ brata Miroslava Ambrožića, koji je istovremeno i zamenik načelnika SSS, da organizuje i vodi ovu utakmicu. Jugoslovensko Sokolstvo s veseljem i sa zahvalom prima ovo priznanje i odlikovanje sa strane Saveza slovenskog Sokolstva.

Češki i bugarski takmičari u Osijeku

Na poziv načelnštva Saveza slovenskog Sokolstva prijavili su se za ovo takmičenje bratska Češkoslovačka obec sokolska i Savez bugarskih Junaka s vrstom članova i članica. Takmičari ovih Saveza ogledaće se dne 23 septembra u 7 sati u jutro s novim prvakom Saveza SKJ za prvenstvo SSS. Češka i bugarska delegacija biće toplo pozdravljeni gosti našeg Saveza. Naručita će se pozornost obratiti bratrim Junacima i sestrama u ovom prvom njihovom susretu s jugoslovenskim Sokolstvom.

Ovom prilikom izričemo im toplu i iskrenu dobrodošlicu! Pozivamo jugoslovensku širu, naročito pak sokolsku javnost, da prilikom putovanja češke i bugarske delegacije kroz veće stanice naše domovine, pozdravi drage goste i da učestvuje na priredbama u Osijeku dne 22 i 23 o. m.

Ovogodišnja takmičenja u odbojci za prvenstvo Saveza SKJ, naročito pak ona za slovensko prvenstvo, sigurno će doneti obilan plod i ujedno predlog da ova zdrava i odlučna takmičarska igra nađe čim pre svoj put i na svetske olimpijade. Treba samo pokrenuti pitanje osnivanja međunarodnog saveza za ove igre. Sokolstvo će u njemu biti sigurno vodeći član.

F. L.

Naše seosko Sokolstvo

Laskavo priznanje češkoslovačkog Sokola župi Mostar

Predavanje br. V. Stjepaneka, tajnika Saveza slovenskog Sokolstva

— Ako bi hteli da govorimo o uticaju Sokolstva na život jugoslovenskog naroda, morali bismo se obazreti još na vreme njegova početka u pojedinim plemenima. Sastali bi se s čitavim nizom prigodnih pojava, koje smo proživeli i mi — što je razumljivo, jer Sokolstvo svih triju jugoslovenskih plemena je imalo istu ideju, ideju Tirsu i do danas od nje nije nikada otpustilo.

Isto kao i kod nas, tako i kod Jugoslovena Sokolstvo je stajalo na čelu pokreta narodnog buđenja; narodno osvećenje, buđenje narodnog ponosa bilo je uvek među njegovim prvim zadacima. U sokolskoj istoriji nalazimo nebrojeno dokaza o tome. Tih tradicija ima još i danas u istoj meri. Svest za narodno jedinstvo Jugoslovena spada u glavnu i stožernu zadaću sokolske ideje i ima u Sokolstvu glavno bora za njezino neograničeno i uzvišeno ostvarenje.

Hoću ipak, da vam govorim u glavnom o radu jugoslovenskih Sokola, koji je kod nas manje poznat, a koji ipak ima ogromni opseg. Svi znate, da je Jugoslavija velikom većinom zemljoradnička zemlja; statistika govori o više nego 80%. Jugoslovensko Sokolstvo dobro je shvatilo, ako se želi po svojoj dužnosti posvetiti odgoju naroda, da ne može stati na tome, da osniva sokolska društva, koja su u velikoj većini moguća samo u gradovima, nego da mora svojoj pažnji posvetiti i selu i tu širiti svoj rad metodama koje su prilagođene sredini. Razmer toga rada je ogroman, ako uvažimo, da je tlo za rad, a naročito u južnim krajevima kraljevine oskudno. Život pod tuđim jaromom nije se mogao stolecima duševno razvijati; sve energije seljaka ispoljavale su se u glavnom samo u odbrani od tlačitelja. Ni poslovia »U jednoj ruci ralo u drugoj puška« ne pokazuje dovoljno prilike kakve su bile još pre nekoliko desetina godina.

U tim krajevima sokolski je rad najzaslužniji. Radi njih se je Sokolstvo posvetilo osnivanju tzv. sokolskih četa, dalo im je smernice rada izabrane neobično srećnom rukom sa shvatanjem prilika, a s predanom ljubavi.

Kakve je razmere dostigao taj rad, a naročito poslednjih godina, svedoči statistika, da u celom Savezu kod 920 društava ima 1070 seoskih četa. Primer, koji bi iz tih brojeva dobili t. j. nešto više nego jedna četa na društvo, zar nas dovoljno ne uči o tom radu? Osnivanje četa vrši se prema potrebi krajeva. Ima društva koja imaju 18 (Dubrovnik) ili 15 četa (Nevesinje) i brinu se za njih. Najviše četa imaju krajevi u Bosni i Hercegovini i u Južnoj Srbiji. Tako župa Niš ima u svojim 35 društava 154 čete, Mostar na 29 društava 108 četa, Skoplje na 39 društava 77

četa, Tuzla na 24 društva 52 čete, Sarajevo na 26 društava 69 četa, ali i Zagreb na 39 društava 77 četa. Svi se sećamo na one ponosne junake, što su vezbali na našem sletu u narodnom odelu. Te čete pod vodstvom poštivanih sokolskih radnika čine važno središte odgoja ljudi po svim stranama. Tamo se neguje ne samo vlastita sokolska izobrazba t. j. telovežbačka, moralna i prosvetna, nego i zdravstvena, gospodarska u širokom obimu.

Najbolje ćemo shvatiti odgoj u sokolskim četama iz nastavnog plana u školi za vođe četa. U jednomesečnoj školi mostarske Sokolske župe, iz čijeg uzorno sastavljenog izveštaja i uzimamo naše podatke, bili su časovi učenja ovako razdeljeni: telovežbeni rad 91 sat, obrazovanje 26, administracija 92, blagajna i gospodarstvo 21, račun i korespondencija 10, građanska nauka 2, Sokolstvo i vojska 3, pevanje sokolskih marševa 7.30, zemljoradnja 8.30, zadrugarstvo 6, higijena 4, veterina 3, pčelarstvo 5 sati. Ukupno 279 sati.

Po završetku škole polazu apsolutni sledeći zavet: »Zavetujemo se Bogu i Sokolstvu da ćemo do konca svoga života raditi po svojim silama za dobro svoje, svoga sela, naroda i Kralja, sa željom da nam svima bude bolje. Tako nam Bog pomogao!«

Župa ide veoma taktičnim putem, koji je prilagođen prilikama sredine.

Održava stalno vezu s vođama četa. Salje im redovito dopise, koji sadržavaju potstrecke na rad, ali i za razgovore. Ti »raspisi« se čitaju pred ukupnim članstvom i javnošću, a vođa daje izveštaj na naročitom formularu obaveštajući (župu) o ishodu ovih sastanaka.

Nekoliko naslova tih temata najbolje će nas poučiti o visokoj odgovornoj vrednosti tih seoskih sastanaka: »Ne zaboravite na siromašne«, »Zdravlje i čistota domova«, »Sudbina je laž«, »Nema neuspeha«, »Pomoć Sokolima rudarima«, »Nezaposleni radnici« i t. d.

Na osnovu ovih kratkih tema vođe se razgovori, koji su veoma obiljubljeni među domaćim seoskim svetom. Statistika pokazuje, za poslednju četvrt godinu, kako je 7 takvih pisama pročitano pred ukupno 30.451 slušaocem.

Župa pri tome stalno potstreckava, potsećuje i nadzire. O društvu N. N. n. pr. piše: »da društvo radi u tehničkom pogledu dosta dobro, a da nije napredovalo u svom radu više nego prošle godine, što je velika mana i velika nemarnost.« »Hvali društvo Konjic, da se o svojim četama dobro stara, iako su mnoge udaljene nekoliko sati pešačkog teško prohodnog terena.« O oceni putovanja društva N. N. kaže, »da ipak siromaštvo i neimaština ne može biti

nikakvim razlogom, da se ne radi« i t. d. Da se u svakom predelu vrši taj rad (župe Mostar) svedoči vest o društvu Lovreć, gde nema »ni pedlja oratne zemlje, nego sve sami krše«. Stanovništvo živi od torbarenja.

Setimo se one kamene pustoši, koji se širio pred našim očima na putu od Sarajeva do Dubrovnika, pustoš koja bi napunila dušu beznadežnosti, kad ne bi bili svesni, da tu stanuju naša braća i sestre, pred čijom veličinom snage neizmerne ljubavi za tu rodnu grudu moramo se klanjati.

Vrhunac odgoja i plemenitosti je dan zahvalnosti Bogu i akcija milosrđa, obavezan za sve čete. Dan ima naročiti program, koji propisuje sledeće: 1) Govor starešine o značaju dana, 2) Zajednička molitva, 3) Zavet članstva protiv psovke, 4) Prilozi za siromašne, 5) Javna vežba s narodnom igrom.

Čitamo u uzornoj statistici župe Mostar da su u tim danima skupili siromašni još siromašniji 6.345.40 Din, žita 2840 kg, krtole 1431, ovaca 8, mesa, voća, ulja, platna odeli i t. d. Sve što su sami trebali za sebe. To je bilo podeljeno na 373 siromašna doma. Dani su bili priredeni u prisustvu 7260 stanovnika, a obrede su izvršili 73 svećenika (52 pravoslavna, 11 katoličkih, 10 muslimanskih).

Uspešni vaspitnog rada u četama je su u istinu krasni, ne samo gde se radaju nove svesne generacije i da se svi vredni uplivi Sokolstva šire tamo, gde bi direktni rad društva bio nemoguć, već se čitav život sela diže i oplemenjuje. Treba stalno imati na umu prilike sredine, da bi ocenili, da zaslugom četa ima seljak u svom sada prilično obeljenom domu otirač za obuću i pljuvaonicu, koje je sam izradio, da je kuća koja je pre stajala na golj ravni, sada ukrašena šumskim drvetom; postavljeni su koševi u koje se ostavljaju skromne zalihe za doba nerodice, dobri bunari i izolirana dubrišta. Ljudi se uče, da se sami pomognu i u društvenom radu. Četa u Nebriževu, gde se uzalud izmenilo 9 stručnih komisija za podizanje mosta, postavila je taj most sa 4 stupa sama dobišji od Banovine potporu od 13.000 Din. Doprila je rad sa 820 besplatnih nadnica. Nekoliko dubokih bunara i nekoliko vežbaonica bilo je napravljeno na sličan način. Četa Čičevo (Konjic) sa 52 člana i 8 naraštajaca podigla je svoj dom 8.12 m za 4 dana i 4 noći.

Prireduju se izložbe ručnih radova i poljoprivrednih plodova. Nagrade su bile obično neki alat poljski ili vrtljarski.

Jedan osvrt na naš rad

U svakoj prilici, pri svakoj diskusiji i uopće u svakom razgovoru po predmetu sokolskoga rada na selu, većina odgovornih funkcionera pojedinih društava i župa najvole taj naš rad prikazivati samo u njegovim najlepšim bojama, ne iznajući nikako nedostatke u tom radu.

Jest, istina je! Naš rad na selu napreduje. On se svakim danom gigantским korakom približuje svom udaljenom cilju. I zato se mora odati puno priznanje pionirima Sokolstva na selu.

Ali, — nažalost, — sve što sam rekao za naš rad na selu, ne mogu ponoviti i za rad u varošima. Ne znam, da li je ovakav slučaj svugde, ali na području našega društva jest. Rad u pojedinim društvima zastavljen je s razloga, što se dozvoljava — u jednom kratkom roku — osnivanje velikog broja sokolskih četa, a osnivanjem četa angažovano je sve aktivno članstvo u radu na selu, pa za rad u matičnom društvu ne ostaje — niko. I pošto se čete (radi uputa u radu, dok ne budu sposobne da samostalno deluju), moraju češće obilaziti, ne može se u društvu rad redovito odvijati. Časovi vežbi održavaju se vrlo neredovito, ne održavaju se sastanci, sela, nagovori, izleti što sve demoralise sve vežbače, počev od dece pa do članstva. Taj i takav rad u društvima dovodi do nediscipline u vežbačim kategorijama.

Društva koja se žele posvetiti radu na selu moraju u prvom redu biti disciplinovana i tehnički jaka. Takva društva moraju imati na raspolaganju dovoljan broj radnika tehničkih, prosvetnih i poljoprivrednih. Ali društva malih varoši nemaju dovoljno takvih radnika ni za rad na selu, a kamo li za rad i na selu i u varoši.

Od ovakvog sistema rada u prvom redu stradavaju tehnička odeljenja. Opaža se neredovito dolazanje na vežbe, nedisciplina, opadanje broja vežbača u svim kategorijama i t. d. Pa i sami prednjaci, premoreni radom u četama, ne provodaju na časovima vežbi Tirsu sustav: »prođu se samo dva — tri puta obilgate vežbe, propisane od bratskog Saveza — i rad u vežbaonici se prekida. Niti se uzimlju sprave, ni igre, ni laka atletika. Raznolikosti u provadanju tehničkog rada izostavljaju se.

U vezi s ovim hoću da napomenem, da pojedina društva, gde se provoda ovakav ili ovome sličan rad, da ta društva nemaju sve vežbače kategorije, ponajčešće takva društva rade samo s 2 kategorije: muškim članstvom i muškom deecom. Kod nekih čak društava

Župa izdaje godišnje uz pomoć novinara hiljade raznih sadnica za posumljavanje predela. Naročita pažnja posvećena je duševnom odgoju uz pomoć učitelja, koji čine u radu župe posebni odbor. Uče narod štedljivosti i apstinenciji, te stalno ih potstreckavaju na rad. Sokolske čete imaju u svojim knjižnicama 15.118 svezaka.

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavi je izdava za sok. čete naročiti prilog »Sokolskom glasniku« — »Sokolsko selo«, u kojem se s mnogim poučnim člancima donose vesti iz raznih grana, a naročito one, koje su važne za seljake. List je dobro redigovan i najviše se čita na selu.

Ministarstvo vojske i mornarice drži školu za izobrazbu vojnika za vođe sokolskih četa i to uz sudešovanje sokolskih radnika.

Jedino ako se uživimo u prilike, razumećemo važnost stalnog govorenja: Nemojte kukati, — Verujte i radite, — U radu je življenje. Tako ćemo poznati veliku važnost rada takih apostola, kao što je starešina mostarske župe br. Čedo Milić i njegovi drugovi, i njima slični u drugim župama. Prosvetiti narod, a pri tome ga odgojiti za samostalan život. Mnogi od navedenih uspeha sokolskoga rada na selu nećemo moći razumeti, a tek pri dubljem pogledu do nedavna bićemo svesni da su seoske sokolske čete napravile pravi prevrat u životu sela. — Moć vođa i radnika sokolskih da podigne narod iz stradanja, pribavi mu blagostanje, podignuti ga duševno i telesno na osnovu njegovih rasnih osobina, a pri tom sačuvati narod, to je uistinu uzvišeno i plemenito.

Češkoslovenska obec sokolska nije bila obaveštena o radu seoskog Sokolstva u našoj državi, sve dok br. Šćepanek nije dobio ostanpanu knjigu o radu Sokolske župe Mostar u godini 1933. Tek iz pomenute knjige i tabelarnih pregleda saznao je veliki značaj novih sokolskih metoda, koje provoda Sokolska župa Mostar u svojim selima. Na temelju iste on je spremio čitavo predavanje, koje je održao 3 juna u praškom odboru Češkoslovensko-jugoslovenske lige. Prema vlastitom njegovom pismu upućenom župskom starešini br. Miliću, interes je za ove predavanje bio ogroman, izjavljujući da je tek sada češkoslovačko Sokolstvo i češkoslovačka javnost saznala ogromnu važnost novog sokolskog rada u našoj državi.

i te kategorije rade samo za mesec — dva dana pred kakav slet, radi dobivanja povlašćene vožnje.

Pored svega ovoga opaža se i to, da mlade kategorije redovito i polako brojčano opadaju, što je sve krivica nesistematskog rada. I kod ovih se kategorija praktikuje kao i kod članstva: uvežbavaju se samo proste vežbe. Ništa drugo! A ako ikome drugome, ono zasigurno deci i naraštaju treba pružiti što više igara i raznolikosti.

To su sve rdavi uzroci i posledice ovakvog nesrazmernog rada na selu i u varoši. Treba sada započeti s akcijom za povraćanjem stanja, u kome su se ova društva nalazila pre početka rada s četama.

Treba se u prvom redu postarati da najmlađe kategorije brojčano porastu; treba tim kategorijama postepeno ulevati ljubav prema Sokolstvu, što će se najbolje postići sistematskim tehničkim radom; treba tim kategorijama omogućiti što češći zajednički obilazak na izlete, zabavljati ih igrama, šalama, lakim vežbama i drugim sredstvima, koji će ih najlakše sokolski vaspitati.

Bude li se i nadalje zastavljao rad u vežbaonicama varoških društava naših čete se vežbači odati nogometu, a mi moramo nastojati da iskoristimo strast vežbača za nogometom. Moramo bezuvetno primenjivati stara i iznalažiti nova sredstva za propagandu i širenje sokolske ideologije. Mi moramo propovedati svestranost telovežbe po Tirsu sistemu.

Prednje iznašam iz 2 razloga: prvo, što opazam iz dana u dan, da uprave pojedinih društava sav svoj rad upućuju na selo — sokolskim četama — i time postepeno ali sigurno zastavljaju i ne brinu se za sistem rada u samom matičnom društvu i drugo, što se baš tim zanemarivanjem rada u društvu sa strane uprava društvenih vežbači smatraju zastavljanim. Osećaju se — takav je malovaroški mentalitet — zastavljanim, a zastavljani oni neće da budu!

Mislim, da je ovo potrebno bilo izneti kao opomenu onima, koji radeći samo i jedino za našu stvar na selu, ne uviđaju da time štete i koče rad u matičnom društvu. Jer iako je Sokolstvo prokročilo sebi put i u naše selo, iako u selu imamo naše jake jedinice, iako je Sokolstvo postiglo zavidne uspehe u radu na selu, ono neće moći taj rad održati na današnjoj visini, ako matična društva sama ne budu u svome svestranom sokolskom radu dovoljno jaka. Dobar učitelj — dobri i daci! D. R.

Selo je izvor nove sile, sile duhovne nadmoćnosti

Dogodaji u kojima se nalazi ceo svet i razni narodi utvrđuju nas, da se kolebaju u svom životnom stremljenju, ne samo narodi već i pojedine organizacije kao i njeni pojedinci. Kolebaju i lutaju ne samo po materijalnom već i duhovnom bespuću. Netko gleda u nebo, a najviše u zemlju. Netko posmatra spas ljudstva kroz hladnu mašinu, a netko kroz obožena čoveka. Netko hoće da potmi sebi i svu prirodu, kao njeni tvorci, dok drugi žele da u čeljadetu nađu i probude čoveka. Jedni se u tom besputnom lutanju zanose prepodom ljudskog društva na materijalnoj osnovi, a drugi, kao so u hlebu, žele da kroz duh održe i izrade čoveka do živog hrama Gospodnjeg.

Historija roda ljudskog ne pamti, da je ikad bilo veće pometnje i kaosa među ljudima, a uz to da je svet obilovao više sa znanjem i materijalnim dobrima nego danas.

Mi, jugoslavenski narod, po većem promislu nalazimo se u izuzetno srećnoj prilici, da kroz rasno narodno Sokolstvo stvorimo ključ za rešavanje sviju problema današnjice. Naše jugoslovensko Sokolstvo iako je decenijama delovalo svojim radom u narodu, ono je sve do zadnjih dana ostalo kao gradska organizacija. Ono je po svom varoškom mentalitetu, kao čedo grada, nosilo u sebi sve nedostatke krnjeg i izveštačenog života. Delujući ono kroz varoški deo našega naroda, nije moglo postati nosiocem općih narodnih ideala niti izvršiti pun program nacionalnog preporoda. Zbog toga njegovo dosadnje delovanje ograničavalo se je najviše na rad telesne kulture, kao najočitijeg nedostatka svojih pripadnika. Ono je, pored najlepših svojih želja i ideala, čamilo zarobljeno u gradskim zidinama, kao sužanj u tamnici, dok nije ušlo u selo u taj živi i veličanstveni izvor najlepših narodnih vrлина i snaga.

Iako sokolski radnici, nošeni vrućom željom da daju sebe kroz Sokolstvo za dobro naroda, nisu u velikom broju mogli da osete sturost i nepotpunost delovanja varošskog Sokolstva. Jedan mali deo tih radnika, koji su po srećnijem svom položaju palanačkog života bili više vezani za životom seljaka, od onih udaljenih iz velikih gradova, prvi su po duhu rasnog saopćenja, opazili nevolju seljaka, njegovu vitešku snagu i neophodnu potrebu ulaska Sokolstva u selo.

Ti naši sokolski radnici, maleni po palačankom položaju a veliki po duhu i saosećanju prema zapuštenosti i odvojenosti sela, prvi su bili u zidanju mosta za prelaz sokolskih apostola u odvojeno selo. Ti naši neznani prvoborci veliki po delu i ljubavi, zaista su svoje živote uzidali u taj most, kao Mrljavčevići mladcu Gojkovicu u temelje Skadra na Bojani.

S jedne strane varoška gordost zasnovana na mnogobrojnim prohtevima, koji u ljudima parališu najdivnije duhovne i materijalne snage; a s druge strane nepoverenje seljaka prema građanima, jer ga odvojeću životu i oprečnošću življenja prepustiše sama sebi, da ga neorganizovana pregazi val modernog veka, rušili su most narodnog spasa, kao vile Škadar na Bojani. Prvi s najvećom odgovornošću, jer su po društvenom uređenju i položaju predstavnici i nosioci prosvete, a drugi u znaku razumljive reakcije.

Ovakva podvojenost veoma je razumljiva, jer do ulaska Sokolstva u selo, ne može se nitko pohvaliti, da je planski i organizovano pošao da vida rane seljačkom bratu, bez otvorenih ili prikrivenih pretenzija. Politički ljudi ne samo što su tražili vlast kroz seosku kuglicu, već su posjeli strahovito seme razdora, koje osećamo i danas kao najtežu nacionalnu ranu. Zatim, selo su poznavali obesni i rasipni izletnici, da provedu koji ugodni dan ili čas u seoskom čistom vazduhu i debelom hladu: jedući mladu odojčad, gibanice i pšenične pogачice.

Sve veze između sela i grada, u glavnom, sačinjavale su bankovne menice, trgovački tefteri, sudske pozivnice i finansijske premetačine.

Temelje velikom i općem istorijskom narodnom delu udarili su Sokoli snagom probuđenog sela ove godine na Vidovdan na velikom i historijskom sletu u Sarajevu.

Prve brazde sokolskog rada u našem selu nalazimo neposredno iz a-neksije Bosne i Hercegovine s dubljim plićim oranjem kroz hućna vremena balkanskih ratova. A prvu varnicu sokolskog seoskog plama udar je našao rukom palanačkih radnika u istorij-kom Nevesinju u danima aneksije; kao da je po historijskoj nuždi i većoj promislji trebao sin rasnog gorštaka i ustaše iz 1875 godine, da prvi podigne ustanak sokolski za preporod narodni i seoski. Ta prva varnica sokolskog seoskog plama našla je najdivnijeg iz-ražaja u legijama dobrovoljaca balkan-skog i svetskog rata.

Kroz sve mučne i teške dane naše prošlosti ovaj pokret silom neke čudne rasne istrajnosti morao je da stenje,

huće i cvili kao ponornica kroz tesne žlebove. U danima narodne slobode sudbina mu se mnogo ne menja. Njega političke partije šibaju i u klici zatiru kao bezdušna mačeha nejakao pastorče. Udaljenost od oka, s druge strane stvara udaljenost srca. Iako se sokolske čete, tu i tamo, osnivahu, stalnost im ne priznavahu. Trebalo je da prođe čitava decenija mučeničkog rada naših palanačkih radnika, dok naši pozvani sokolski radnici vidovitošću narodnog guslara, povodom veličanstvenog uspeha ujedinjenih seoskih sokolskih snaga u Sarajevu, napisashe perom ruke svoje u Sok. glasniku od 13 jula ove reči: ... »Ovi sinovi prirode, ova deca sela, postadoše naša nada i naše uzdanje. Ovim svojim tako jako zapaženim nastupom skrenuli su pažnju svima i pokazali smer, kojim Sokolstvo ima da se razvija. Mnogi i od nas tek sad vidismo jasno gde i upravo leži naša snaga i gde je srž narodac.

Veliki i značajni dan sokolske historije zbog rada u selu zabeležen je u narodnoj povesi na vidovdanskom sle-
tu u Sarajevu. Tu se je afirmisalo i ro-
dilo jedno veliko i spasonosno narodno
delo, te kao što je značajno njegovo
rođenje, potrebno je bilo i njegovo zna-
menovanje, rečju prvog potstarešine
SKJ br. E. Gangla, koju je izrekao So-
kolima na Vidovdan u Sarajevu. On je
rekao: Bez Sokolstva nema Jugosloven-
stva, a bez sela nema Sokolstva!

Zaista je tako i drukčije biti ne može nikako. Ali, vremena i ozbiljnost raznovrsnih događaja diktuju nam da se sreći prede na kolektivna dela.

Držeći se velikih misli naših ideologa i duha narodnog genija, verujemo, da su Sokoli ulaskom u selo dobili pun značaj rasne sokolske misli, koja je dostojna veličine nacionalne historije. Iz misli naših ideologa, koje su crpljene iz duha našeg narodnog rasnog genija, selo je odgovorilo da su za veliko i historijsko narodno delo potrebne vode s rasne i največje čovečanske tri vrline: Vera u Boga, ustrajjan rad i male potrebe! — Ove tri rasne i iz duše narodne rodene vrline moraju biti tri največje misli vodilje za sve one, koji misle da selo veda. Bez tih vrlina niti je bilo, niti će biti u našem narodu narodnih voda. S verom u Boga naš narod je saznao zašto živi, strada i radi. On je kroz veru u Boga saznao za istinski cilj

TV20 16191

† **Milan Srzentić**

**Pomen na 20-godišnjicu njegove herojske smrti
(streljan 17. IX. 1914)**

Naše mlado pokolenje živi, eto, u svojoj slobodnoj državi, bere plodove napora, muka i stradanja ranijih pokolenja koji su i živote svoje dali za ovu zemlju. Mi bi bili nedostojni tih žrtava, kada se ne bi opajali na njihovim svetlim grobovima, bili bi nedostojni one krvi koju su oni prolili za naše oslobođenje i ujedinjenje, bili bi nebahni potomci njihovi kada bi zaboravili na sve žrtve koje su oni za nas doprinesli, bili bi izdajice kada ne bi svim silama uprli da izgradimo ovu velebnu zgradu u čijim temeljima počivaju kosti naših velikana.

Setimo se, braćo, onih burnih vremena kada se padalo, ginulo. Setimo se časaka kada se smrti gledalo u oči bez drhtaja, otvoreno, smelo. A oni koji su padali, imali su jasnu sliku pred očima: mi sve rado žrtvujemo za bolju budućnost svih nas. I ne samo oni kojima je pala dužnost da ginu na bojišnim poljanama, nego i oni koji se nisu žačali da neprijatelju u lice kažu: Mi svi jednako mislimo, jednako osećamo s braćom, jer smo jedna krv, jedan narod koji traži svoje pravo, svoju slobodu. Tim je neprijatelj dobivao utisak i na frontu i iza fronta, da smo narod koji se ne plaši smrti, koji neustrašivo gine, da je to potomstvo »vuka i arsalanac«, narod koji neće da bude ničiji rob. Neprijatelj bio je smeten takovim držanjem i s jezom u duši gledao je kako se ljuljaju vešala tanka, kako se neustrašivo gleda u krvnika i slične: »Pucaj!« Morao je i sam da u duši prizna, da takav narod zaslu- žuje slobodu.

Jedan između mnogih naših heroja bio je i mladi Soko Milan Srzentić, izvršujući član Dušana Silnog u Dubrovniku. Srzentić je rođen u Budvi 3. avgusta 1893. od oca Adama, sudskog savetnika, i majke Milke Matić iz Like. Osnovnu školu svršio je u Zagrebu, a Pomorsku akademiju u Dubrovniku. Zavoleo je more i hteo je da bude pomorac. Odgojen u nacionalnom duhu, stupio je u školsku organizaciju, gde je marljivo vežbao i odgajao se za borbu protiv dvoglavom Crnom orlu. Svršivši školu pošao je na more. Kad god bi svratio u Dubrovnik odmah bi pohrlio u sokolanu da pozdravi braću i da ih u radu obodri. Godine 1914. u aprilu ukrao se posle položenih ispita kao

života. Male potrebe razvile su u njemu najsijsnije duhovne snage i osobine, koje su čuvala od duhovnog i materijalnog ropstva. Istrajnim radom narod je saznao da se od siromaštva stvara bogatstvo, a od poraza najveće pobjede.

Dakle, kao što su ličnosti ovek bile nosioci velikih narodnih ideja, tako i sad za ovaj veliki i historijski narodni pokret ličnost dolazi na prvom mestu. Ličnosti nadahnute osnovnim vrlinama osiguravaju svakom pokretu konačni uspeh. Ličnost je na prvom mestu, a ne ideje, jer i ideje nisu drugo ništa, već fraze ili mnogo puta prazne fraze. Ličnost rasnog kova služenjem narodu pokret vodi. Ona i kad pokret vodi nije svojeglava, već se od vodenih uči. Prava rasna ličnost služi i ne želi, da joj se služi. Narod je davno kazao:

Kakav učitelj, takav nauk, a kakav
vojvoda takva i vojska!

To je zaista živa istina. Seljak nas i tu mudrosti uči, jer iz iskustva on zna da je vodstvo svake zajednice ravno vodstvu kućnog domaćina. Seljak zna, jer su ga gusle naučile, da ako vuci pojedu mu ovce, krive tomu nisu ovce već čobanin, koji ih je slabo čuvao. Po narodnoj pesmi, koju je rasni guslar preneo iz krvavih i viteških narodnih grudi na gusle, koje su u drhtaj strune i ciku tananog dudala preneli nam tu najveću riznicu duhovnog bogatstva naše nacije, iz živih usta svojih u uši nejačke dece, belodana je kao sunce na večnom nebu, da Sokolstvo ništa drugo nije već skup narodnih vrлина, vrлина bez kojih bi narod morao izumreti.

Izvan službe narodu, ne postoji ni jedna sokolska vrlina. Zapravo, sokolovati znači gorenjem svetliti. S tog gledišta pošli smo u selo, koliko radi sela još više zbog sebe, da bismo na izvoru životne škole i rasnih snaga osposobili sebe za istinske narodne borce i sokolske radnike. Kroz taj rad u selu saznali smo da nam je najveći životni učitelj seoska nevolja, koju seljak snosi s viteškom strpljivošću. Na taj smo način saznali za našu najveću slabost, koja u obliku materijalnih i čulnih prohteva od nas stvaraše duhovne slabice. Saznamo da je selo duševno nadmoćnije od varoši. Ta njegova snaga pristiže mu iz jednostavnog načina života i malih potreba. Te male potrebe, — jednostavni život seljaku daje duhovnu nadmoćnost. Zbog te duhovne nadmoćnosti selo nam treba kao izvor, da se na njemu okupamo i preporodeni povratimo selu, čista srca, svetla uma, oprana obraza i ruka vraćajući mu dug.

Čedo Milić, Mostar

IZ TELOVEŽBAČKOG SVETA

OGROMNO
IZMENIČNO TRČANJE
NEMAČKOG TURNERSTVA

Koncem meseca avgusta priredio je Nemački turnerski savez ogromne stafete svojih vežbača pod lozinkom »Vernost Posarju«, na kojima je učestvovalo svega 120.177 trkača, između kojih je bilo najmlađemu 8 godina i najstarijemu 78. Iz brojeva se vidi, da se je protrčalo 1 km poprečno u 2 min. 47 sek.; na svakog pojedinca pak otpalo je otprilike 200 m puta. Zadaća ovih stafeta, koje nisu prve u Turnerstvu, bila je da u čitavoj Nemačkoj pobudi zanimanje za Posarije i da mu na taj način pokaže nemačku vernost. Inače nisu vodile sve stafete u glavno mesto Posarija, u Sarbriken, ali zadatak, po svoj prilici, postigla se je uza sve to; sigurno je pak da predstavlja ogromno turnersko stafetno trčanje i velik rad u telovežbačkom pogledu, koji baca u senu sve do sada izvedene slične priredbe.

Čitava priredba bila je podeljena na 10 glavnih trkačkih puteva i na 73 uspooredna, od kojih je 1 vodio, pače, preko najvišeg nemačkog planinskog vrha Cugšpice. Evo svih 10 puteva: prvi je vodio od granice istočne Pruske u dužini od 1773 km, s uspoorednim putevima još i više, drugi je vodio iz Rosberga u dužini od 1322 km, treći iz Žitave u Saskoj — od česke granice — u dužini od 804 km, četvrti iz Obersalcbberga, domovine Hitlera, u dužini od 860 km, peti iz Virmtemberga od 490 kilometara, šesti po Bademu od 513 kilometara, sedmi iz Sarbrikena u dužini od 829 km, osmi od nizozemske granice u dužini od 670 km, deveti iz Helgolanda u dužini od 819 km, gde je bio trkač dovežen s čamcem morem do Kukshafna i konačno deseti rut, koji je vodio od danske granice preko čitave Nemačke u dužini od 1880 km. Put sviju stafeta iznosio je 8694 km na glavnim prugama i 8713 km na uspoorednim, svega, dakle, 17.407 km.

Već ranije priredilo je Turnerstvo dva oveća safetna trčanja: prvo godine 1918 u Lajpcigu, gde je učestvovalo na devet glavnih i 23 usporedne pruge u dužini od preko 7000 km, svega 35.000 trkača. Drugo trčanje iste vrsti bilo je godine 1925 tako zvano »Hermanovo trčanje« sa 137.000 trkača. Ove je godine, dakle, bilo treće trčanje i trkači su sve pruge, kojih je bilo nešto manje nego pri drugom trčanju, protrljali u 807 sati i 59 min.

SAVEZ ŠVICARSKIH GIMNASTA GOD. 1937

Naredni savezni slet, koje sletove priređuje Savez švicarskih gimnasta u razdoblju od 4—5 godina, biće, kako je predviđeno, god. 1937 i to u središtu države odnosno najvećem švicarskom gradu u Cirihiu. Ove godine švicarski gimnaste nisu imali nikakve veće priredbe, ali je savezno tehničko vodstvo priredilo takmičenja za prvenstvo u telovežbi na spravama, gde je društvo Soloturn osvojilo prvo mesto, a drugo društvo Sankt Galen. Učešće na ovom takmičenju bilo je vrlo lepo i pokazalo se je da švicari raspolazu s razmerno velikim brojem vežbača, došlih međunarodnim takmičenjima. Prvenstveno takmičenje obuhvatalo je po jednu obaveznu i jednu voljnu vežbu na sve tri glavne njihove sprave, te je tako mogao svaki pojedinac da osvoji najviše 60 točaka. Rezultati su vrlo dobri: 12 takmičara postiglo je od 56,3 do 58,4 točke. Po svoj prilici prirediće se slična takmičenja više puta, ujedno pak nameravaju da uvedu i prvenstvena takmičenja u skokovima i narodnim igrama, gde je bacanje kamena od naročite uloge.

KAKO SE ITALIJA BRINE ZA TELESNI UZGOJ ŽENA

Pred svetskim ratom nije ni Italija obraćala naročitu pažnju pravilnom ženskom telesnom uzgoju. Kao u svim romanskim narodima uopšte, nije bila ženska telovežba niti teliku razvijena kao u isto vreme u Sokolstvu. Ali iz rata, naročito pak, kada je fašizam postigao sve svoje političke ciljeve, u tom se je pogledu gledanje merodavnih potpuno izmenilo i danas ima Italija posebnu žensku telovežbačku akademiju u okviru Balile, gde se u dvogodišnjem studiju uzgajaju prednjakinje za mnogobrojne baliske organizacije. Tamo je telovežba jednako pristupačna devojkicama kao i mladićima te se dobro uvežbani prednaci odnosno prednjakinje starija da se telovežba vrši što pravilnije. Pomenuta akademija je u Arvrietu i smještena je u potpuno adaptiranoj staroj velikoj palači sa svim potrebnim prostorijama i svim velikim vežbalistima i igralistima, a njeno je uređenje stajalo preko 4 miliona lira. — Zanimivo je, da je ženska telovežba danas u Italiji potpuno regulisana i ne pokazuje takvih različitosti kao u Francuskoj i Engleskoj, već se nikako ne odalečuje od načela, da putem telovežbe treba uzgajati krepke devojke — buduće majke,

Iz uredništva i uprave

U JEDNOM OD PROŠLIH BROJEVA NASEGA LISTA UPOZORILI SMO BRACU SARADNIKE I DOPISNIKE SOKOLSKIH LISTOVA, DA PO NAJNOVIJEM TUMAČENJU POSTANSKIH VLASTI, SVA PISMA I PISMENE POŠILJKE KOJE SE UPUĆUJU BILO UREDNIŠTVIMA BILU UPRAVI SOKOLSKIH LISTOVA PODLEŽE REDOVNOM PLAĆANJU POSTANSKIH PRISTOJBA. PONOVNO UPOZORAVAMO BRACU I SESTRE NA GORNJU CINIJENICU MOLEĆI IH, DA SVOJA PISMA, KOJA UPUĆUJU NASIM SOKOLSKIM LISTOVIMA, PROPISNO FRANKIRAJU, U PROTIVNOM PRIMERU NASTAJU NEPOTREBNI I VEĆI TROŠKOVI, KOJE MORAJU SOKOLSKI LISTOVI DA NADOKNAĐUJU, MOLIMO DA SE OVO UZME NA ZNANJE, JER SE INACE NEĆEMO SMATRATI DUŽNIM DA PRIMAMO NEFRANKIRANE POŠILJKE.

Uredništvo i uprava

KRONIKA

† Matko Brajša Rašan. Dne 6 septembra o. g. umro je u Zagrebu u svojoj 75 godini Matko Brajša, zaslužni nacionalni i glazbeni radnik, kompozitor istarske himne. Pokojnik se rodio 11 decembra 1859 u Pićnu kraj Pazina, kao sin veoma ugledne porodice. Već kao gimnazijalac počeo je — samouk — da komponira, a vodio je i zbor sebljačkih mladića iz okoline Pazina. Prve nauke studirao je u Beču, gde je postao dirigent Hrvatskog akad. društva »Zvonimir«. Kasnije je službovao po raznim advokatskim kancelarijama, a napokon postaje općinski beležnik u Pazinu, otkuda je morao 1923 otići u slobodnu otadžbinu najpre u Karlovac, pa kasnije u Zagreb. Pokojnikove zasluge nisu samo u tome, što je sam komponirao mnoge pesme — svetske i crkvene — većinom na tekst istarskih pesnika, nego pre svega u tome, što je na potstrek muzikologa, poznatog Franje Kuhača počeo sabirati istarske narodne pesme, pa je izdao u sveskama harmonizovanih preko 250 tih pesama. Bio je i poznat muzički pisac, koji je napisao mnogo rasprava o muzici, kompozitorima i t. d.

Otkriće spomenika Stjepanu Mitroviću Ljubišu u Budvi. U nedjelju 16. o. m. otkriven je u Budvi, rodnom mestu velikog nacionalnog borca i književnika, spomenik Ljubišu, koji je izradio poznati naš kipar Ljorže Dolinar. Pokojni pisac rodio se 1824 u Budvi i pošto se nije redovno školovao bio je samouk, a kao takav postigao je vanredno visoki stepen naobrazbe. Godine 1860 narod ga je izabrao za svog poslanika u bečkom parlamentu, a 1861 bio je član deputacije koja je u Zagrebu pregovarala sa Saborom glede prisajedinjenja Dalmacije Hrvatskoj. Stjepan Ljubiša bio je i jedan od prvih odlučnih boraca protiv italijanizacije Dalmacije. Godine 1870 postao je predsednik Dalmatinskog sabora, na kojem je položaj ostao sve do 1878 godine. Te godine umro je u Beču. Ljubiša nije poznat samo kao političar i narodni buditelj, nego i kao pisac. Pisati je počeo dosta kasno. Počeo je prvo s prevodima, pa imademo od njega prevode nekih Aristovih satira, jedan deo Danteove komedije i t. d. Prvi njegov samostalni rad bila je pripovetka »Šćepan Malic«. Od njegovih najpoznatijih i najboljih radova treba spomenuti: »Prodaja patrijarka Brkića«, »Kanjos dandonovića«, »Skočedvojkica«, »Pop Andronović novi Obilice« i »Gordee.

Jekaterina Breško-Breškovskaja. U sredu 12 o. m. umrla je u selu Počernice kod Praga Jekaterina Breško-Breškovskaja, poznata pod imenom babica ruske revolucije. Pokojnica rođena je 1844 godine u guberniji Černigov, kao kćer plemićke porodice Verigov. Posvetila se je studiji prilika na selu pa je brzo ušla u redove revolucionera, koji su se borili protiv apsolutizma. Godine 1874 bila je uhapšena i zatvorena te je ostala 20 godina u Sibiriji. Nakon povratka u evropsku Rusiju saraduje kod osnivanja stranke socijalnih revolucionera, za koje sakuplja 1904 sredstva u Americi. Zbog učestvovanja u revoluciji god. 1905 bila je ponovno proterana u Sibiriju otkuda je pobešla tek za vreme revolucije 1917 god. Njen povratak bio je onda trijumfalan i ona postaje član revolucionarske skupštine. Bila je pak najodlučniji protivnik boljševika, pa je nakon njihove pobeđe morala otići iz Rusije najpre u Ameriku, od tamo u Francusku, a napose u Čehoslovačku, gde je također živo radila za napredak seljaka iz Potkarpatske Rusije, u kojoj je osnovala prvu rusku štampariju.

Jugoslovenska izložba u Pragu. U četvrtak 6. o. m. bila je na svečan način otvorena izložba jugoslovenskih umetnika u salonu Manes, koju priređuju umetnici društva Oblik iz Beograda. Izložbu je otvorio ministar prosvete univ. prof. dr. Jan Krčmarž, nakon kojega je progovorio naš poslanik dr. Grisogono, kojima se zahvalio predsednik Oblika prof. Branko Popović izrekavši i zahvalu predsedniku Manesa prof. Gočaru za gostoljubivost. Od naših umetnika izložili su svoja dela, koja pobuđuju veliko interesovanje: Petar Palavičini, Jovan Bijelić, Vladimir Zedinski, Ignat Job, Lazar Ličenovski, Veljko Stanojević, Svetislav Strela, Marino Tartalja, Antun Hutir, Milenko Serban, Risto Stijović, Milan Konjović, Nikola Martinovski, Nađezda Petrović, Stanko Radonić, Ivan Lučev.

Svečanosti moravskih Hrvata. U nedelju 16. o. m. održane su u Frelihovu u Češkoslovačkoj, na samoj austrijskoj granici, velike svečanosti u proslavu

350 godišnjice naseljenja Hrvata u tim krajevima. Na svečanost, o kojoj smo već izvestili, došli su brojni gosti iz Jugoslavije, nadalje Hrvati iz Slovačke (Devinska Nova Ves) te brojni gosti iz Praga i ostalih gradova Češkoslovačke. Saradivali su i Sokoli, DTJ, Orlovi, vatrogasci te razne kulturne organizacije. Na svečanostima govorili su za Narodnu jednotu dr. Mrazek, a kod novopodignutog spomenika predsednik Narodne skupštine dr. Stanjek, naš poslanik dr. Grisogono i predsednik hrvatske sekcije narodne jednote Josip Sić. U povorci bilo je preko 5000 učesnika. I u selima Dobrom Polju i Novom Frelihovu podignuti su spomenici na uspomenu 350 godišnjice dolaska Hrvata, a tamo su pored ostalih govorili za grad Zagreb prof. Stjepko Debeljak, redaktor Gršković i zastupnik Jugoslovenskog ženskog saveza gđa. Zlata Kovačić-Lopašić. Sa svečanosti upućeni su pozdravni telegrami predsedniku Masariku i Nj. Vel. Kralju Aleksandru. Čitavo ovo slavlje bilo je opet jedna jaka manifestacija jugoslovensko-češkoslovačkog bratstva.

IZ NAŠIH ŽUPA DRUŠTVA I ČETA

Župa Banja Luka

BIHAC. — Javna vežba. Na rođendan Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, starešine Saveza SKJ, priredilo je naše društvo uz učešće Sokolske čete Žerag javnu vežbu u Gradskoj aleji. Pre početka vežbe nastupile su sve kategorije vežbača na sletištu, te je starešina br. Fragner održao govor, u kojem je istakao veliku ljubav Sokola prema višestrukom domu narodne dinastije Karađevića naglasivši, da Sokolstvo u dordeviću naglasivši, da Sokolstvo u svojom starešini gleda oživotvorenje sokoških ideala upravljenih na sreću i dobrobit Kralja, naroda i otadžbine. Sa željom da bi uvek predvodio Sokole pod sjajnom zastavom Sokolstva i Jugoslovenstva, kliče dragom bratu starešini sok. pozdrav: »Zdravo!«. Novotvorena sokolska glazba intonirala je osnovna sokolska glazba intonirala je državni himn. Nakon toga nastupile su kategorije vežbača ovim redom: ženski naraštaj, članovi i Sokolska četa Žegar s prostim vežbama, vrsta članova na ručama, članice i muški naraštaj s prostim vežbama, vrsta članova na preči i kao zadnja tačka: članovi i članice »Petorku« od br. Volka. Vežba je završena sviranjem »Oj Sloveni!« Javnoj vežbi prisustvovalo je oko 700 lica.

Treća zajednička sednica mat. društva i sokolskih četa. 8. septembra t. g. održalo je naše društvo III zajedničku sednicu sa Sok. četama Gata, Izacić, Golubić, Pritoka, Ripac, Založje i Žegari. Sok. četa Lipa, koja je najudaljenija, opravdala je svoj izostanak. Pre sednice održala se pretkonferencija, kojoj su prisustvovala 4 brata mat. društva i 11 članova starešinstva sok. četa. Pretkonferencija je trajala od 8.30 sati do 11.30 sati i na istoj su detaljno pretresena sva pitanja dnevnog reda posetili su svi učesnici stočnu izložbu Govedarsko-seleksijske zadruge Vrstica Žegar. U 14 sati otpočela je rad zajednička sednica uz učešće 13 braće mat. društva i 26 braće sokolskih četa. Sednicu je otvorio starešina br. Fragner. Starešine odnosno tajnici sok. četa pročitali su izveštaje o radu četa u trećem tromesečju t. g., nakon čega se je razvila živa debata uz učešće gotovo svih prisutnih. U debati su izneseni svi nedostaci u dosadašnjem radu kako mat. društva tako i četa i preduzete su mere, da se isti čim pre otklone. Nakon toga živo se je raspravljalo o smernicama rada u četvrtom tromesečju t. g. Doneseni su važni zaključci, od kojih ističemo najznačajnije: Osnivanje kategorija dece i naraštaja kod svih četa, osnivanje sok. knjižnica i čitaonica, osnivanje Fonda za socijalno staranje, zajednička proslava 1. decembra, takmičenja četa u krcanju kuća, postavljajući pljuvaonica, pravljenje nužnika i dubrišta i t. d. Naravno je značajan predlog Sok. čete Izacić o osnivanju četnog hambara. Sednica je zaključena u 18.30 sati, kada su se učesnici razišli u svoja sela puni volje i poleta, da nastave započeti sok. rad za dobro naroda i otadžbine.

Rad akcionog odbora za sok. čete. 9. septembra t. g. održao je akcioni odbor prvi sokolski sastanak u selu Zavalju, koje je udaljeno od Bihaća 6 km. Iako je ovo selo u neposrednoj blizini matičnog društva, sve do ovog vremena nije se moglo ni pomisliti na sok. rad u njemu zbog podvojenosti i nesuglasica, koje su tu vladale. Inače mesto ima sve preduvete, da se u njemu ostvare uspešni rezultati sokolskog rada. Naravno je društvo stoga preduzelo, da se ovde kao i u obližnjim mestima Zavalja, Baljevac i Skočaja osnuju sokolske čete. Sastanku su prisustvovali članovi mat. društva braća Milan Sudčević, Dragutin Sekanina i dr. Juraj

Kolaković. Na sastanku je bilo oko 400 ljudi iz Zavalja, Baljevca i Skočaja neobično raspoloženi, da im se izloži suština Sokolstva, što su braća mat. društva i učinila. Ideja sokolska do detalja raščlanjena i primerno izložena razbila je sav onaj nimbus, koji je delio ova ubava sela od mat. društva. Na narod je bio učinjen dubok utisak. Sokolstvo je u frenetičnom oduševljenju primljeno iskreno srcu, posle čega se klicalo Nj. Vel. Kralju i Prestolonasledniku.

Dr. J. K.

SANSKI MOST. — Javna vežba. Sokolsko društvo Sanski Most, priredilo je u nedelju 10. septembra svoju prvu javnu vežbu uz bratsko sudelo vanje društava: Ključ, Drvar, Prijedor, Oštrelj i četa Lučji Palanka, Tomina, Kljevi, Kamen Grad i Dabar.

Pre podne bila je povorka i pokusi, a posle podne javna vežba. Pre početka samog nastupa pozdravio je goste i članstvo starešina brat dr. Slavko Pištelj, lepm govorom, ističući značaj Sokolstva uopšte, a napose za selo. Vežbe su izvedene veoma lepo i prizno.

Uprava društva na čelu s bratom starešinom učinila je sve što je bilo u njenoj moći, da ta prva javna vežba ispadne što bolje. Trud im je bio nagraden, jer je vežba završena potpunim moralnim i materijalnim uspehom.

V. S.

Župa Celje

CELJE. — Matije Benčana sokolski zlati jubilej (1884—1934). Matija Benčan u Celju, prvi naš sokolski telovadec evropskega formata v najširšem smislu besede je proslavil 2. septembra pomembnem jubileju. Tistega dne je poteklo 50 let, odkar je kot telovadec Ljubljanskega Sokola prvi nastopil pri javni telovadbi v Postojni.

Tedaj je bilo Benčanu 18 let. Rodil se je v Ljubljani 2. marca 1866. Ze kot dijak ljubljanske realke je imel silno rad telovadbo ter je bil med svojimi sošolci vedno najboljši telovadec. Ko je leta 1884 stopil v službo, je postal član Ljubljanskega Sokola. Bil je takoj predtelovadec. Na svojem prvem nastopu v Postojni je vzbudil veliko pozornost s svojimi veletoci in saltom. Leta 1890. je postal učitelj ali načelnik Ljubljanskega Sokola in je bil kot tak njega telovadni vodja.

V Ljubljanskem Sokolu je bil vedno močan češki sokolski vpliv. Saj je imelo društvo daljšo dobo češke učitelje. Zlasti se je v Ljubljanskem Sokolu okrepil češki duh, ko je bil leta 1888. izvoljen za starosta Ivan Hribar, mož, ki je za svojega službovanja v Pragi do dobrih spoznal miselnost in ustroj češkega Sokolstva. Baš pod Hribarjem je vodil Benčan v Ljubljanskem Sokolu telovadbo. Ze od svojega početka se je ravnal po Čehih, erpačjo poudarja iz češke telovadne literature; posredovalec pri prevzemanju čeških telovadnih dobrin mu je bil inženjer Bolča Bloudek.

Ali bil je Benčan še mlad, ko se mu je ponudila prilika, da na lieu mesta spozna češko Sokolstvo. Leta 1891. se je na čelu deputacije, ki je štela 24 slovenskih Sokolov, udeležil II. češkega vsesokolskega izleta v Pragi. Slovenska deputacija je skupno s hrvatskimi Sokoli tvorila jugoslovensko sokolsko deputacijo. Benčan je v Pragi nastopil in postal naš prvi slovanski telovadni zmagovalec: prioboril si je prvenstvo v rokoborbi, 4. mesto v lahki atletiki in 8. mesto v telovadbi na orodju. Njegov uspeh je močno povečal navdušenje za Sokolstvo na Slovenskem. Pozneje se je Benčan še dvakrat, leta 1895. in 1902., udeležil vsesokolskega zleta v Pragi in je bil obakrat med prvimi telovadci.

Kar je Benčan videl v Pragi, je vse prenesel k nam. Ze prvi mesec po svojem prvem povratku v Ljubljano je delal z ljubljanskimi Sokoli proste vaje ob spremljevanju godbe, pri čemer so svirali tamburaši. Udomačil je pri nas lepe vaje.

Leta 1893. je Benčan zapustil Ljubljano. Nudila se mu je služba v Zagrebu, kamor ga je vabil starosta zagrebskega Sokola dr. Amruš, ali šel je rajši v Celje, kamor je prišel baš v pravem času. Iz Celja je namreč odhajal dr. Treo, ki je bil dotlej duša telovadnemu delu v mladem društvu. Z Benčanovim prihodom se je tudi celjski Sokol tesneje vključil v skupni slovanski telovadni sistem. Benčan je poleg skupine mlajših telovadcev ustanovil še posebno skupino starejših telovadcev, atletov, ki so pri javnih nastopih vzbujali veliko pozornost. Tudi dijake in obrtne ter trgovske vajence je vežbal, da bi društvu vzgojil potrebni naraščaj. Benčan sam je ob vsaki priliki pokazal, da je pravi telovadec, ni ga bilo orodja, ki ga ne bil bil obvladal. Bil je mojster v vseh panogah lahke atletike, v rokoborbi, plavanju, skakanju s trambolina, v vožnji na visokem in nizkem kolesu, v drsanju in streljanju. Njegova telovadna vsestranost nosi mnogo potez nekake romantične ljubezni do telovadbe in z njo združenih sportnih panog. Ni čudno, da je imel veliko veselje z javnimi nastopi. Ne samo, da se je sam na njih vedno sijajno izkazal, tudi druge je z veseljem in lepo pripravljal nanje. Zlasti duhovite so bile njegove sestave telovadnih skupin in alegorij, s katerimi je često naravnost zadivil gledalce. Sokoli si sploh ne moremo misliti akademij in drugih sveranostnih prireditev brez Benčanove alegorije.

Benčan je še vedno čil in zdrav in močan. Bratu Benčanu naše čestitke!

ZAGORJE OB SAVI. — Uspešno delo zagorskega Sokola. Sokolsko društvo Zagorje ob Savi je že od nekdaj bilo eno najdelavnejših v celjski župi, posebno na telesnovzgojnem polju. Tudi letos je že 15. julija priredilo svoj javni nastop, a še prej že 27. maja pa otvorilo svoje telovadišče na Lokah za tamonjši mladinski odsek tudi z javnim nastopom.

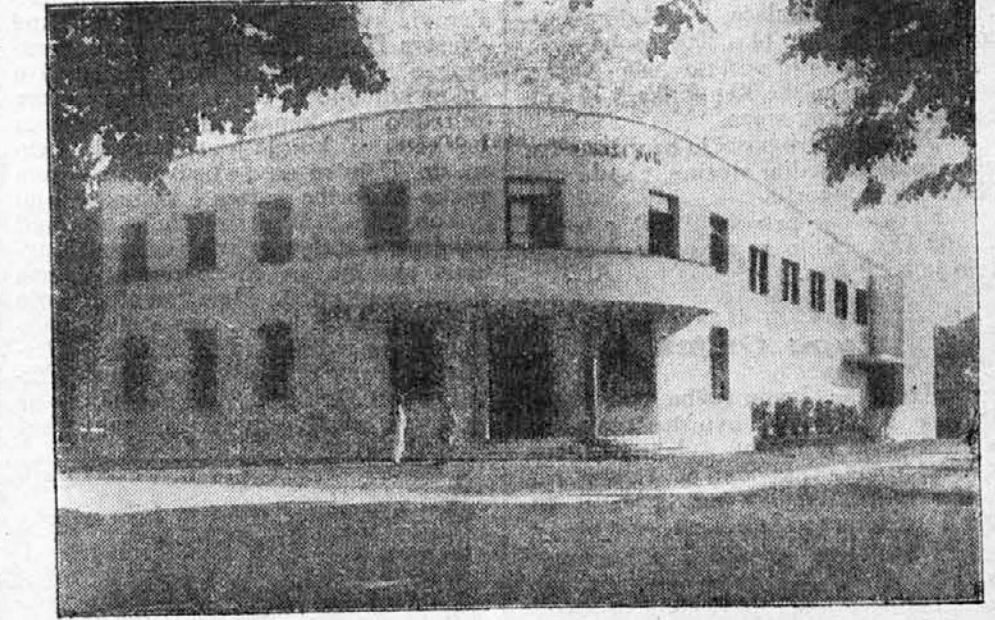
Moralni uspeh teh dveh nastopov je bil zelo velik, materijalen uspeh je pa bil bolj skromen, kajti slabe gospodarske prilike imajo tudi tu svoj vpliv.

Koncem julija je prednjački zbor priredil 3 dnevni lahkoatletski tečaj, ki je bil obvezen za člane in članice, neobvezen pa za naraščaj. Tečaj je vodil telovadni učitelj br. Poljšak Slavko ter obdelal vse panoge lahke atletike. Tečaj je imel velikanski uspeh. Seznanili smo se z marsičim novim ter si utrdili že staro znanje. Vsi smo dobili izredno veselje do te panoge telesne vzgoje. Odslej je na telovadišču kar mrgolelo. Vse je treniralo! Tako smo bili prisiljeni dati telovadcem še tekme, ki naj bi pokazale uspeh napredka. Razpisali smo za dan 9. septembra lahkoatletske tekme (dopoldan), popoldan pa ponoven javen nastop brez vstopnine, ki naj bi imel tudi lahkoatletski značaj.

In res, vse se je izvršilo po programu ob najlepšem vremenu. Ob 9. uri je na telovadišču startalo 10 gozdnih tekačev, ki so na progi skozi Zagorje, Potoško vas in čez Gorico pretekli približno 4 km dolgo progo. Ta disciplina je bila obvezna za smučarje in neobvezna za ostale telovadce. Prvi je prišel na cilj br. Zmrzjak Ivan, drugi pa Podjed Vinko. Nato so se pričele lahkoatletske tekme članov in članic za vse obvezno. Članov je nastopilo 19 v teku na 60 m, skok v višino in met kroglice; članice pa na nastopilo 10 v teku na 60 m, skoku v daljino in metu žoge s pentljo obojerno. V vseh disciplinah so se dosegli prav lepi uspehi, ter postavili društveni rekordi, ki se bodo od leta do leta izboljševali. Tako je bil najboljši met kroglice 952 m (br. Klun), skok v višino 145 m (Klun, Zore in Flisek), skok v daljino 355 m (s. Klun), met žoge 3763 m (s. Jesih N.). V teku se niso postavili rekordi, ker je bila na razpolago samo ena časomerilna ura ter se je ta disciplina le približno ugotovila. Tekmovali so tudi 4 bratje iz Trbovelj. Pri članih je dosegel največ točk br. Klun in sicer 398, drugi je bil Zore s 395 točkami in tretji pa Flisek Slavko s 380 točkami. Kako so bili dobri vsi tekmovalci je razvidno iz tega da je 19. dosegel 2/3 točk maksimuma. Pri članicah se je na prvo mesto plasirala s. Juvanova s 324 točkami, na drugo mesto pa s. Klunova s 287 in pol točke. Tudi sestre so vse dosegle 2/3 točk maksimuma. Tekmam je prisostvovalo izredno veliko število gledalcev, ki so z zanimanjem sledili poteku in z navdušenjem odobraval dosežene znamke.

Ob 12. uri so se izmučeni člani iz Zagorja in Trbovelj odigrali prijateljsko tekmo v odbojki, pri kateri so zmagali Zagorjani z 2 : 1.

Ob pol 4. uri je bil javni nastop brez vstopnine. Videlo se je, da je ljudstvo uvidelo velikopotezno akcijo društva in mnogoštevilno posetilo prireditev. Poleg prostih vaj, ki so jih vsi oddelki odvezbali odlično so nastopile 2 vrsti članov na orodju (drog in bradlja) ter 1 vrsta članic na bradlji, je obsegal spored še 3 stafete (člani, članice in m. naraščaj) s 4 predajami pri vsakih

Novopodignuti Sokolski dom u Karlovcu

po 3 konkurencije. Kot posebna točka je vrsta članov metala kroglo in najboljši tekači pa so pokazali pravičen in lep start. Torej tudi popoldanska prireditev je imela lahkoatletski značaj, kar so navzoči zelo odobraval, saj so videli nekaj novega. Celodnevno prireditev je spremljala godba iz zvočnika.

S to prireditvijo je zagorski Sokol šel korak dalje ter napravil v propagandnem oziru mnogo. Uspeh je očiten. Sedaj vse trenira, skače, meče in posnema tekmovalce.

Sklenili smo, da to ponovimo in še poboljšamo vsako leto.

Župa Cefinje

CETINJE. — Proslava Prestolonaslednikova rođendana. Društvo je na svečan način proslavilo jedanaesti rođendan Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, starešine SKJ. Kako je ovoga dana proslavljena i stogodišnjica osnivanja prve škole u Crnoj Gori, koju je osnovao naš genije Njegoš na Cetinju 1834 godine, Sokoli su i na ovoj proslavi uzeli učešća. Novopodignuta zgrada osnovne škole Prestolonaslednika Petra osvećena je na vrlo svečan način. Osvećenje je izvršio mitropolit g. dr. Gavril Dožić uz asistenciju višeg broja sveštenstva. Nj. Vel. Kralja zastupao je general g. Stamenković. Osvećenju je prisustvovao komandant Zet. divizijske oblasti general g. V. Maksimović, ban Zetske banovine br. Mujo Sočić, predsednik Opštine cetinjske g. Niko Zuber i mnogobrojno građanstvo. Ovom prilikom održano je više govora posvećenih ovoj svečanosti. Sokoli su bili vidno primećeni, jer ih je bilo dosta u odorama, a uzeli su učešća u povorci sve kategorije. Tako isto i sokolske čete uzele su vidnoga učešća u proslavi.

Uveče je bila svečana akademija koju je otvorio g. dr. Milorad Šoškić, upravitelj učiteljske škole, gde su pored ostalih tačaka i članovi Sokola dali uspele tačke. Sestra Gordić, učenica I raz. gimnazije, recitovala je pesmu Cika-Jove Zmajca »Dižimo škole«.

Cetinjsko muzičko društvo »Njegaš« otpievalo je nekoliko lepih pesama i to mešoviti hor. Osobito je zadovoljilo pevanje desete rukoveti Mokranjčeve pesme »Onamo onamo«. Hor se odlikovao s bogatstvom tonova rukovodnih veštih dirigovanjem gosp. Jukačin-skog.

Članovi banovinskog pozorišta dali su uspešnu sliku iz »Gorskog vijenca«, i to »Povratka Draška i Mletaka«.

Akademija je održana u banovinskom pozorištu »Zetskom domu«.

A. M.

CETINJE. — Iz župe, župski prosvetni odbor održao je svoju petu redovitu sednicu dana 7. septembra t. g. i na ovoj donio sledeće odluke:

a) Konstituisanje odbora u koji su ušli: predsednik br. Mihajlo A. Rajnavaj, načelnik Prosvetnog odeljenja Kr. banske uprave; potpredsednik br. Marko Bošković, profesor cetinjske gimnazije; tajnik br. Krsto Grujičić, učitelj; knjižničar br. Trifun Karabaš, nastavnik gimnazije; novinar br. Aleksandar Milović, sudijski pripravnik Okružnog suda u Cetinju; izvestilac za štampu br. Nikola Dorijamedov, profesor bogoslovije; izvestilac za narodno prosvetiva-nje br. M. Bošković, pored dužnosti potpredsednika; izvestilac za štednju br. Jovan Vukmanović, nastavnik gimnazije; izvestilac za pozorište br. Savo Vujović, nastavnik gimnazije. Članovi odbora su: Jokica Grujičić, profesor gimnazije; Đorđe Mrkobrad, direktor gimnazije; dr. Milorad Šoškić, upravitelj učiteljske škole; Mihailo Vujisić, rektor bogoslovije; Milutin Ivanović, tajnik župe; Kosta Ligić, župski načelnik i Đetko Dedić, načelnik sreza cetinjskog.

Na ovoj sednici odlučeno je, da prosvetni odbor uzme učešća s predavačima na župskom prednjačkom tečaju, koji će se održati od sredine ovoga meseca do sredine oktobra. Program i raspored nastavnika imaju izraditi br. župski načelnik s tajnikom prosvetnog odbora.

Odbor je rešio da se održi prosvetni tečaj u mesecu decembru ove godine za prosvetne radnike sokolskih

društava. Trošak za tečaj pada na teret ove župe i na teret Saveznog prosvetnog odbora. Pripreme, plan i program će se izraditi blagovremeno i poslati svima bratskim društvima.

Tako isto prosvetni odbor je rešio da se i ove godine, kao što se i prošle, održi stalna idejna škola pri ovdajnoj gimnaziji za vaspitanje sokolske omladine i novopristupeljih članova. Škola će početi 1. oktobra i trajati tri meseca.

Jedno od najglavnijih pitanja, a to je pokretanje župskog lista odbor je uzeo u razmatranje te je po tome pitanju doneo sledeću odluku: da se župski list osnuje koji će izlaziti dva puta mesečno i to 1 i 15 u mesecu. Uredivače ga naročito određeni redakcioni odbor izabran od prosvetnih članova. List bi imao da izade 1. oktobra tek. god.

A. M.

KRTOLI. — Proslava Prestolonaslednikova rođendana. Rođendan Nj. V. Prestolonaslednika Petra proslavila je ova četa dne 6. septembra na osobito svečan način.

Uoči dana Sokoli su osvetlili svoje domove, a na dan proslave iskitili su ih sa zastavama. Posle otuženog blagodarjenja u rimokatoličkoj i pravoslavnoj crkvi, održala se je svečana sednica u mesnoj osnovnoj školi, kojoj su prisustvovali predstavnici svih mesnih vlasti i ustanova, lepi broj članstva, te deca dvorazredne osnovne škole.

Sednicu je otvorio brat starešina čete, te je u prigodnom predavanju istakao značaj ove proslave, a školska su deca uz burno klicanje Domu Karađevića otpievala državni himnu.

Sa Slovenskom himnom i uz vrlo svečano raspoloženje prisutnih, završena je ova sokolska proslava.

Župa Novi Sad

SUBOTICA. — Društveni rad. Rad našeg društva u drugom tromesečju bio je unutrašnjeg i vanjskog karaktera; onaj vanjski je prevladavao. Zbog odlaska neke braće i sestara Prednjački zbor se smanjio za 4 člana, ali novim društenim i župskim prednjačkim ispitima ponovo smo dobili osam prednjaka i prednjačica. Načelnstvo i Prednjački zbor održali su sedam sednica. Celo tromesečje vežbalo se na letnjem vežbalištu. Dne 10. juna bila je održana javna vežba u kojoj je sudelovalo 3710 učesnika i preko 6000 gledalaca, a o čemu je Sokolski glasnik opširno pisao. Ovo je bila do sada najuspešnija javna vežba. Društvo je sudelovalo s vežbačima i muzikom na ovim javnim vežbama i sletovima: u Pačuru, St. Kanjiži, Tavankutu, Senti, Bajmoku, i dva puta u Sarajevu. Bile su priredene dve akademije. Imali smo tri izleta peške, i nekoliko izleta po domovini posle sleta u Sarajevu. Održali smo četiri utakmice, i to kroskauntri (cross country) našega okružja, zatim muške dece od 6 do 10 i od 10 do 14 god., naraštajske i sokolskih četa u Tavankutu. Društveno letnje vežbalište i kupatilo »Sokolovace« na Paliću posetilo je oko 2500 Sokolaca.

Prosvetni odbor održao je 4 sednice. Održano je 15 predavanja i više prigodnih govora u društvu i četama, a veći broj kratkih govora pred vrstom. U raznim mesnim, beogradskim, sara-jevskim, ljubljanskim i zagrebačkim novinama bilo je štampano 63 vesti, notica i članaka o našem društvu. Krajem juna biblioteka je imala 943 knjige, 108 čitalaca pročitalo je 135 knjiga. Na sokolske listove bilo je 288 preplatnika. Čitaonica je dnevno vrlo dobro posjećivana.

Sokolska muzika i tamburaški zbor uzimali su učešća na svima priredbama. U Sarajevu su naši tamburaši odneli prvu nagradu sa 342 boda.

Upravni odbor održao je 13 sednica i izdao je pet okružnica. Učestvovali smo na dočeku Nj. Vel. Kralja Aleksandra u Novom Sadu. Župa Novi Sad dala nam je 5000 Din pripomoći za gradnju spavaonice na »Sokolovcu« u svrhu letovanja. U tu svrhu subotička opština pomogla nas je sa 3468 Din u materijalu, a društvo je potrošilo 897 Din.

Radilo se na konsolidovanju rada u seoskim četama, koji se ispoljio najviše u javnoj vežbi i utakmicama u

Tavankutu, gde je bilo prisutnih preko 2000 seljaka gledalaca, i u Malom Bajmoku, gde je bilo oko 1000 osoba.

U junu nas je posetio gosp. Nažar, poslanik Francuske Republike, i 70 učitelja kulskog sreza.

U drugom tromesečju broj članstva povišio se za jednu stotinu, i sada čini 2820 svih kategorija.

Blagajna je primila 19.360, a izdala 21.703 Din. Saldo iz prvog tromesečja bilo je 8302 Din.

A. T.

Župa Osijek

SOPJE. — Javna vežba. Dne 19. avgusta o. g. održalo je ovo društvo svoju godišnju javnu vežbu s lakoatletskim takmičenjem. Takmičilo se u ovim granama: trčanje na 100 met., bacanje kugle, skok u dalj i skok u vis.

Takmičenje je počelo u jutro u 7 sati.

Takmičilo se je 7 članova ovoga društva.

Posle podne u 3 sata započela je javna vežba s kratkim pozdravnim govorom brata Katalinica dr. Stjepana, starešine društva, a iza toga izveden je sledeći program.

Proste vežbe starije braće. Nastupilo je 9 članova ovoga društva. Druga nastupa vrsta članica bratskog društva Podravska Slatina sa sletskim vežbama, koje su odlično odvećale. Treći nastupaju 12 naraštajaca bratske čete Gornji Miholjac s prostim vežbama. Četvrta nastupaju muška deca društva Sopje i bratske čete Noskovići, njih 16 na broju, sa sletskim vežbama. Peta nastupaju muška i ženska deca bratske čete Gornji Miholjac s Bogunovićevom vežbom »Sa sela«. Po razdraganosti prisutne publike videlo se, da se je ta vežba najbolje svima svidela. Šesti nastupaju članovi društva Sopje i Slatina, njih 21 na broju, koji su odlično i vrlo skladno odvećali sletске vežbe. Sedmi nastupišće članovi Seoskih četa Noskovići, Vrančević i Gornji Miholjac, 18 na broju, sa sletskim vežbama. Osmi nastupa vrsta od 10 članova na vratilu.

Javnu je vežbu vodio načelnik brat Fran Sekalec.

Ove godine je osim moralnog i materijalnog uspeh javne vežbe bio povoljan.

Župa Varaždin

DONJA DUBRAVA. — Okružni slet Dravskog sokolskog okružja i razviće barjaka Sokolskog društva Donja Dubrava. U nedelju 9. septembra o. g. doživelo je mesto Donja Dubrava u Medimurju, neobično slavlje. Stotine i stotine Sokolova i tisuće naroda sleglo se tog dana u Donju Dubravu da na ovoj izloženoj tački naše severne granice manifestuje veliku ideju Sokolstva. Toj proslavi sudelovala je 21 jedinica Dravskog sokolskog okružja, bratska društva Varaždin, Čakovec, i delegati svih ostalih jedinica župe Varaždin. Veliko učešće uzelo je i vatrogastvo koje lepo saraduje sa Sokolstvom ovoga kraja. Računa se, da je u povorci bilo oko 2000 Sokola i 500 vatrogasaca, a naroda je bilo i preko 5000. Sokolsku župu Varaždin zastupali su braća zamenik starešine župe dr. Milenko Svoboda, Matko Rubinić i Mića Kovačević. Kako je zamoljen od domaćeg društva mesni župnik da obavi blagoslov zastave, pa je važno istaknuti, da je na poziv Sokola došao na ovu slavu i župnik iz Podravske Podgajaca u sokolskoj odori, koji je sa svojom pojavom u sokolskoj odori učinio takav utisak da oduševljenju nije bilo kraja, jer se smatralo u ovome kraju, da je svećenstvo protiv Sokolstva i da jedan dobar katolik ne sme da bude Soko.

Naš ban Savske banovine brat dr. Ivo Perović kumovao je barjaku Sokolskog društva Donja Dubrava, a njega je zastupao njegov tajnik brat Vojnović u sokolskoj odori. Već u predveče slave priredilo je domaće društvo mestom bakljadu u kojoj je sudelovalo celo mesto. U jutro rano stizavali su vozom preko Kotoribe autom i kolima brojni Sokoli. Oko 9.30 sati počele su stizavati pozdravne stafete iz svih jedinica Dravskog okružja, pa su postignuti veoma dobri rezultati. Iz Male Subotice, koja je udaljena 28 km, a ovu stafetu sačinjavale su jedinice Mala Subotica, Orehova, Prelog, Draskovec, Donji Miholjevac i Dol. Vidovec. Provaljeno je za vreme od 89 minuta t. j. svaki trkač

vom zameniku starešine Sokola Kraljevine Jugoslavije bratu Engelbertu Ganglu i ministru za fizičko vaspitanje br. Grgi Andelinoviću.

Zatim su predane i pročitane pozdravne plakete, koje su stigle iz svih jedinica stafetom izaslaniku kuma i društvu Donja Dubrava. Posle oduševljenih manifestacija Nj. Vel. Kralju, Nj. Vis. Prestolonasledniku Petru i kumu barjaku bratu dr. Ivi Peroviću, svrstala se ogromna povorka Sokola predvođena barjacima i sokolskom konjicom u narodnoj nošnji, koja je ostavila najljepši utisak u gostiju i uz svirku nekoliko glazbi prošla klicanjem kroz okićenu Donju Dubravu i izvršila pozdrav barjaku i predstavnicima.

Razviće i posvećenje barjaka Sok. društva Donja Dubrava

je prošao poprečno 500 m za 1 min. 34 sekunde. Iz Tučišća (stafetu su sačinjavale jedinice Turčiče, Hodošan, Gorican i Donji Kraljevac (provaljeno je 11 km 100 m za 40 min.); Martinjanec Donja Dubrava (stafetu su sačinjavale jedinice Martinjanec, Ludbreg, Veliki Bukovec i Mali Bukovec (prevaljeno je 26 km za 75 minuta); Rasinja-D. Dubrava (ovu stafetu sačinjavale su jedinice: Rasinja, Kuzminec, Kutnjak i Selnica) 18 km provaljeno je za 70 min.; Legrad prevalio je 5 km za 14 min.; najbolje vreme postiglo je društvo Kotoriba i to 5 km 11 trkača prošlo je za 12 minuta.

Stafete su primljene s velikim interesom i pljeskanjem od strane sakupljenog naroda i Sokola. U 10½ sati pošla je počasna sokolska konjica od 100 konjanika pred kuma izvan sela, dok su ostali učinili špalir kuda će prolaziti kum barjaka i ostali predstavnici. U 11 sati navešten je pucanjem mužara i sviranjem muzika dolazak izaslanika kuma bana dr. Ivo Perovića. Nakon pozdrava kod slavluka i lepog govora izaslanika kuma krenuo je zastupnik kuma s ostalim predstavnicima do počasne tribine gde je obavljena posveta po župniku iz Podrav. Podgajaca br. Adžiću i uz asistenciju mesnog župnika g. Lichtinberga. Nakon posvete barjaka predan je barjak zastupniku kuma, koji je razvio i ukucio čavlić kuma, a zatim ga predao starešini i ovaj barjaktaru koji je položio zakletvu vernosti. Izredano je više govora, a naročito treba istaknuti lep nacionalan govor svećenika br. Adžića, koji je svojim govorom toliko oduševio prisutne Sokole i seljaštvo, da odobravanju i klicanju dugo nije bilo kraja. Lep govor održao je i izaslanik bratske župe brat Matko Rubinić.

Zatim su pročitani pozdravni brozjavi koji su upućeni Njegovom Vel. Kralju, starešini Sokola Kraljevine Jugoslavije Prestolonasledniku Petru, pr-

U proslavi su očeštovali članovi Sokolskog društva Dekanovec, čete Turčiče, općinska uprava, te mesni vatrogasci. Povorka se formirala pred školskom zgradom, te prošla selom do crkve, gde je otušena misa zahvalnica.

Nakon mise krenula je povorka do škole, gde je prosvetar brat Matija Bosanac lepim rečima ocrtao značenje šestog septembra, te je u svom govoru istakao pored rođendana Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra i dva važna događaja: žrtve pale za slobodu u Bazovici i podela novih pukovskih zastava našoj junačkoj vojsci od strane Nj. Veličanstva Kralja Aleksandra I. Po svršenom govoru deklamovao je Sokolić Vlado Velčić »Čestitku bratu Prestolonasledniku« nakon čega su sokolska deca otpela državnu himnu i sokolski pozdrav.

Proslava se završila spontanom akklamacijom Nj. Veličanstvu Kralju i Kraljevskom domu.

IVANEC. — Proslava Prestolonaslednikov rođendana. — 8. septembra održalo je naše društvo vrlo uspešno priredbu u znak proslave rođendana starešine jugoslovenskog Sokolstva. U programu, koji je započeo prigodnom deklamacijom, došao je do izražaja rad kako tehnički tako i pozorišni kao deo prosvetnog. Prikazana je dramska slika brata Stjepana Roce »Istina pobjeđuje«.

Tehnički deo programa obuhvatio je sve kategorije. Deca su vrlo lepo izvela vežbu s pevanjem, koja simbolički prikazuje zarobljenu Istru i Sokole nosioce slobode toj okovanoj sestri. Naraštajci su izveli skupne vežbe na konju vrlo pricizno, što je publika dokazala iskrenim odobravanjem. Jedno odeljenje izvelo je skladno vežbe sa štapovima, a više odeljenje naraštajaca izvodilo je uspešno skupine bez sprava. Završetak programa, simbolička vežba na reči šantičeve pesme »Veče na školju«, koja je zbog vrlo uspele izvedbe morala biti ponovljena, vrlo je delovala na sve prisutne.

Posle programa razvila se zabava. Materijalni uspeh potpuno zadovoljava.

Iza ove priredbe spremaju se dilentanti za jednu samostalnu priredbu, a tehničari nastavljaju redovitim sistemskim radom.

E. J.

IVANOVEC. — Javna vežba. Uz sudelovanje članstva matičnog Sokolskog društva Čakovec te brojnih susednih sokolskih četa priredila je ova mlada — pred četiri i pol meseca osnovana četa dne 8. sept. svoj prvi javni nastup. Od 11 točaka, koje su bile na programu, izvela je sama četa sedam. Nastupišće članovi i starija braća, članice, muški naraštaj, te muška i ženska deca; u svemu 105 vežbača, što je svakako lep dokaz intenzivnog sokolskog rada, koji je razvila mlada četa. Nastupio je i muški pevački zbor otpevavši skladno više sokolskih pesama, medimurskih i Zajčevu: »Na vojsku!« — Ogromno je mnoštvo seljaka i seljakinja s najvećim interesom pratilo ceo nastup. Pre nastupa oslovio je sabrane Sokole i ostalo općinstvo prosvetar čete

te brat Hitrec, a zatim je pozdravio Sokole i u kratko im prikazao svrhu Sokolstva pretsednik ZPO brat V. Deduš. Taj u svakom pogledu veoma uspešni nastup ponovio je dokaz, da je Sokolstvo u Medimurju uhvatilo čvrst i dubok koren.

PEKLENICA. — Proslava Prestolonaslednikov rođendana. Proslava rođendana Nj. Visočanstva Prestolonaslednika održana je u nedelju 10. IX 1934 u školskom dvorištu u 4 sata po podne pred mnogobrojnom publikom. Proslava je otvorena Pašcanovim: »Sokolskim pozdravom« koji je otpevao mešoviti zbor. Iza pozdrava održao je brat prosvetar predavanje, nakon kojeg je otpavana državna himna. Iza himne sledile su vežbe dece i članova, a mešoviti zbor otpevao je 3 žgančeve pesme: »Raca plava«, »Prvo leto« i »Doricu«. Publika je s velikim interesom slušala pevanje novog zbora, koji je bio pojačan s meš. pev. zborom iz Vratinske. Zborom je ravnao br. Zganec, koji vodi oba zbora. Proslava je završena pesmom »Oj Slavene«. Publike oko 200. Uspeh moralan odličan.

Ž. M.

Župa Zagreb

DAPCI. — Javna vežba. Sokolska četa Dapci priredila je 9. septembra svoju II javnu vežbu.

Oko 14 sati sakupilo se na vežbalištu četa oko 200 Sokola-vežbača društava Čazme, Ivanić Grada, Kloštar Ivanića te četa Čazinci, Krišići, Lipovčani, Pobjenik, Rečica i Sisčani.

Posle pokusa pojedinih kategorija bio je svečan ophod selom u kojem je učestvovalo članstvo gore navedenih četa i društava te velik broj meštana i gostiju, sa sokolskom glazbom iz Ludine. U 15 sati priredjen je doček pokrovitelju br. Abramov kojeg je pozdravio brat četni starešina. Brat Abram u svom govoru naglasio je važnost sok. četa i Sokolstva uopće.

Javna vežba započela je govorom br. starešine naše čete, koji najpre pozdravlja Nj. V. Kralja Aleksandra i Nj. V. Prestolonaslednika Petra, a zatim ostalu braću; ističe važnost i značenje Sokolstva za narod i Otadžbinu. Govor brata starešine popraćen je oduševljenim klicanjem Kralju i našem prvom starešini Prestolonasledniku Petru. Nakon toga otpevao je pevački zbor društva Kl. Ivanić drž. himnu. Tada su započele vežbe, koje su se sastojale iz 10 točaka. Sve izvedene točke bile su praćene najvrednijim zanimanjem naših seljana i nagrađene iskrenim i srdačnim odobravanjem.

Najviše oduševljenja i klicanja Kralju i Jugoslaviji nastalo je prigodom izmene pozdravnih govora brata Teslića, vežbača matičnog društva Čazma i brata P. Horvata, vežbača čete Dapci, koji se u svom govoru setio i poginulih Jugoslavena kod Bazovice.

Na svršetku govorio je starešina mat. društva Čazma brat J. Matulović, posle čega je otisnuta himna te mimohodom svih kategorija završen nastup.

Moralni uspeh naše javne vežbe bio je odličan.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA

u Ljubljani

registrovana zadruga s ograničenim jamstvom

opskrbljuje u smislu čl. 2 svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepsinama, koje su potrebne za izvajanje programa i za postignuće ciljeva našega Sokolstva. Izdaje i raspava tiskanice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije

Prodaja odora sviju kategorija

Naslov: Jugoslovenska sokolska matica, Ljubljana, Narodni dom
Poštansko čekovni račun Ljubljana: 15.931
Telefon broj 25-43

Zahtevajte cenik!

Vse tiskovine za sokolska društva, potrebne knjige za sokolske knjižnice, vabila, letake, lepake za sokolske prireditve Vam izdela Učiteljska tiskarna. Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige, časopise, revije, vizitke, bloke, račune, jedilne liste, posmrtnice in mladinske liste. Ilustrira knjige v eno- in večbarvnem tisku. / Lastna tvornica šolskih zvezkov. Knjigovoznica. Oddelek za učila z veliko zalogo slik naših velmož

KNJIGARNA
V LJUBLJANI
PODRUŽNICA
V MARIBORU
Tyrševa ulica šte. 44

UČITELJSKA
TISKARNA

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA 6

Oglašuj u glasniku!

JADRANSKA PLOVIDBA D. D.

SUŠAK

Redovita parobrodsko služba u svim pravcima jugoslovenskog primorja i Jadranskog Mora, za Dalmaciju, Albaniju i Grčku

JEVITINA TURISTIČKA PUTOVANJA
10-11 dana za Dalmaciju i Grčku
6 dana za Dalmaciju

Uključiv hranu i krevet na brodu
udobni putnički parobrodi — dobra kuhinja — prvoklasna podvorb

Tražite prospekte!

Upute daje Jadranska plovidba u Sušaku, sve njezine agencije i svi veći putnički uredi u tu- i inozemstvu